

PIENESTÄ SAUNASTA TUNNETUKSI KYLPYLÄKSI

Kylpylätoiminta Ikaalisissa 1884–2014

Merle Uljas

Opinnäytetyö
Marraskuu 2014
Matkailun koulutusohjelma

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma

ULJAS, MERLE:

Pienestä saunasta tunnetuksi kylpyläksi
Kylpylätoiminta Ikaalisissa 1884–2014

Opinnäytetyö 80 sivua, joista liitteitä 54 sivua
Marraskuu 2014

Opinnäytetyön tavoitteena oli kirjoittaa tiivis ja kattavaa historiikki Rantasipi Ikaalisten Kylpylälle. Tämä historiikki käsittelee kylpylätoimintaa Ikaalisissa vuodesta 1884 vuoteen 2014. Aiheesta ei ole aikaisemmin tehty varsinaista historiikkia, vaikka kylpylässä onkin pitkä ja mielenkiintoinen tarina.

Kylpyläkulttuuri käynnistyi Ikaalisissa jo vuonna 1884, kun Ikaalisten Kauppalan rantamaisemiin valmistui pieni kylpyläitos ”Eräsen sauna”. Tänä päivänä Ikaalisten Kylpylä kuuluu Rantasipi-ketjuun ja se on yksi Suomen tunnetuimmista.

Opinnäytetyön teoreettinen osuus käsittelee yleisesti yrityshistoriikin tekemistä, tutkimista ja kirjoittamista sekä suomalaisten kylpyläkulttuurin historiaa. Lähteenä on käytetty erilaisia historiikin kirjoittamisen tarkoitettuja opaskirjoja sekä suomalaisen kylpyläkulttuurin historiaa käsittelevä Liisa Suvikummun tutkimusteosta vuodelta 2014.

Tutkimusaineistona historiikin varten on käytetty Ikaalisten alueen historiasta kertovaa kirjallisuutta, vanhoja lehtiartikkeleita, toimintakertomuksia sekä Ikaalisten Kylpylän vanhoja mainosesitteitä. Varsinaiseksi historiikin aineistoksi valikoitui Terhi Nallinmaa-Luoto kirja Ikaalisten entisen emäpitäjän historia 4: Ikaalinen 1853–2000 : nälkämaasta kylpyläkaupungiksi (2007) sekä Mirjami Haavisto teos Nyykoolista Töllinpäähän (2012).

Tuloksena syntyi noin 50-sivuinen lyhyt historiikki, jossa on tuotu kronologisesti esille Ikaalisten Kylpylän tärkeimmät tapahtumat ja isoimmat muutokset. Historiikkia on tarkoitus hyödyntää markkinoinnissa, ja se on tarkoitus linkittää kylpylän kotisivuille, josta asiasta kiinnostuneet pääsevät sitä lukemaan. Aineen käsittelyä voidaan jatkaa tämän työn pohjalta esimerkiksi historiikirjan kirjoittamisen muodossa.

Asiasanat: historiikki, yrityshistoriikki, kylpylä

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Tourism

ULJAS, MERLE:
From Small Sauna to Well Known Spa
Spa Culture in Ikaalinen From 1884 to 2014

Bachelor's thesis 80 pages, appendices 54 pages
November 2014

The aim of this thesis was to write a concise and comprehensive chronicle of Rantasipi Ikaalinen Spa. The study describes spa culture in Ikaalinen from 1884 until 2014. Any actual history of the subject has not been written earlier even though the Spa has a long and interesting story.

Spa Culture in Ikaalinen started in 1884 when the merchant G.N. Eränen built a public sauna by the lake, opposite the present location of the spa. Today Rantasipi Ikaalinen Spa is one of the most popular Finnish spas with long tradition. The Spa was first a private spa hotel, but later joined the Rantasipi Spa chain.

The theoretical part describes the general aspects of studying and writing a history, as well as the history of Finnish spa culture. As sources the thesis exploited various guide-books for writing a history, and Liisa Suvikumpu's book on the history of the culture of Finnish baths from the year 2014.

The study material for writing the history included literature on the history of the Ikaalinen area, old newspaper articles, annual reports and old advertising brochures on Ikaalinen Spa. The materials for the actual history were Terhi Nallinmaa-Luoto's book on the history of the former parish of Ikaalinen, volume 4: Ikaalinen 1853 –2000, From a Famine Area to a Baths Town (2007), and Mirjami Haavisto's book: From Nyykooli to Töllinpää (2012).

The outcome of the study was a short 50-page history, which chronologically brings out the most important events in the history of Ikaalinen Spa and the major changes. The history will be used in the marketing of the Spa and loaded on the company's website. This thesis also serves as the basis of a continuous study for writing a book on the entire history.

Key words: history, spa

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TUTKIMUSSUUNNITELMA	7
	2.1 Tutkimuskohde	7
	2.2 Käsitteet ja teoria	8
	2.3 Tutkimuskysymykset	10
	2.4 Aineisto ja menetelmät	10
	2.5 Tutkimuksen kulku	12
3	YRITYSHISTORIAN KIRJOITTAMINEN	13
	3.1 Menneisyyden tutkiminen	13
	3.2 Historiikin suunnitelma	13
	3.3 Tietojen hankinta eri lähteistä.....	14
	3.4 Historiikin kirjoittaminen	15
	3.5 Teoksen julkistaminen.....	17
4	SUOMALAISEN KYLPYLÄKULTTUURIN HISTORIAA	18
	4.1 Kylpemisen varhainen historia	18
	4.2 Suomalaiset kylpylät.....	19
	4.3 Terveyttä kylpylästä.....	20
	4.4 Nykyaikainen kylpylätoiminta.....	21
5	POHDINTA	23
	LÄHTEET.....	25

1 JOHDANTO

Länsi-Suomen Ikaalisissa, Kyrösjärven rannalla luonnonkauniilla paikalla sijaitsee yksi Suomen tunnetuimmista kylpylöistä - Ikaalisten Kylpylä. Moni suomalainen tuntee Ikaalisten paikkakunnan juuri kylpylästä. Kylpyläperinteet kaupungissa ovat viime vuosisadan alulta. Ikaalinen on aina ollut luonnonkaunis paikkakunta, joten matkailijat tulivat tänne jo entisinä aikoina. Kylpylähistoria Ikaalisissa alkoi vuonna 1884, jolloin silloiseen kauppalaan valmistui kylpylaitos ”Eräsen sauna”.

Tänä päivänä Ikaalisten Kylpylä on yksi Suomen rakastetuimpia sekä Pohjoismaiden suurimpia. Kylpylän alueella on viisi hotellia ja tuhat vuodepaikka. Sen lisäksi alueella on vuokrattavissa lomamökkejä sekä asuntoja. Maan monipuolisin hoito-, hemmottelu- ja ohjelmatarjonta lisäävät kylpylän vetovoimaa. (Kylpyläkaupunki Oy, 2010.) Ikaalisten Kylpylän malliin on rakennettu monta kylpylää Suomessa, ja se on ollut edelläkävijä monella tavalla. Kylpylän tärkeys paikkakunnalle on ollut huomattava niin työllistäjänä kuin maineen rakentajana. Paikkakuntalaiset ovat olleet aidosti ylpeitä kylpylästään. Kylpylän merkitys Ikaalisten imagolle katsottiin niin tärkeäksi, että kaupungin matkailuasioiden ylläpitävälle yhtiölle annettiin nimeksi Kylpyläkaupunki Oy (Nallimaa-Luoto 2007, 583).

Opinnäytetyössäni käsitellään Ikaalisten Kylpylän historiaa. Kirjoittamani historiikki kertoo, miten kylpylätoiminta Ikaalisissa on saanut alkunsa ja miten tähänastiseen on tultu. Teoksessa on tuotu esille Ikaalisten Kylpylän tärkeimmät tapahtumat sekä isommat muutokset. Suomessa lähes jokaisella menestyvällä yrityksellä on oma historiikirjansa. Historiateoksien kansien väliin on koottu yrityksiä tapahtumia ja vaiheita yhdistystoiminnan alkuvuosikymmenistä lähtien. On monia tärkeitä syitä, miksi historiikkeja kirjoitetaan. Kun yritys on yltänyt sadan vuoden ikään, sen johtamisen on täytynyt olla menestyksellistä. Siksi on aiheellista kysyä, miten nykytilanteeseen on päästy. (Ahvenainen 1994, 9.)

Menneisyyden tapahtumien ja saavutusten yhteen kokoaminen on koettu arvokkaaksi ja olennaiseksi. Ennen kaikkea historiikki on yrityksen tietokirja ja siihen kuuluvia tilastoja tuotannosta, markkinoista, yhteiskunnallisista vaikutuksista ja taloudellisista asemasta yritys tarvitsee joka päivä. Yrityshistorialla on myös konkreetista käyttöä: sen avulla yritys pystyy kertomaan lukiolle oman tarinansa. Hyvin kirjoitetut tarinat muistetaan ja niitä

kerottaan eteenpäin – näin historia tekee organisaatiosta entistä vahvemman ja herättää mielenkiintoa yritystä kohtaan. Yrityksen tarinasta ja historiasta on apua asiakkaiden ja henkilökunnan sitouttamisessa. (Ahvenainen 1994, 9–10.)

2 TUTKIMUSSUUNNITELMA

2.1 Tutkimuskohde

Opinnäytetyönäni tein Ikaalisten Kylpylän historiikin. Opinnäytetyön aiheena oli tutkia kylpylätoimintaa Ikaalisissa ja sen kehityksen vaiheita sen 130 toimintavuoden aikana. Päättävänä oli saada Ikaalisten Kylpylän historia yhteen, jotta se olisi kylpylän asiakkaille mielenkiintoinen lukea sekä myös tehokas yrityksen markkinoinnin kannalta. Tarkoituksena oli koota tiedot yhteen käyttäen aikaisempia tutkimuksia ja kyläkirjoja sekä haastattelun avulla entisiä ja nykyisiä pitkäaikaisia työntekijöitä. Työ on lyhyt historiikki, joka kuvaa kylpylätoimintaa Ikaalisissa 1884-luvulta nykypäivään.

Ikaalisten Kylpylä sijaitsee Länsi-Suomen Ikaalisissa, ja se on yksi tunnetuimmista ja maineikkaimmista kylpylöistä Pohjoismaissa. Kylpylä on yksi Suomen rakastetuimmista kylpylöistä, joka nykyisin on lapsiperheiden sekä kuntoutusasiakkaiden suosiossa. Moni suomalainen tuntee Ikaalisten paikkakunnan juuri kylpylästä. Kylpylä toimii loma- ja kongressikeskuksena. Ikaalisten Kylpylä kuuluu Restel-ryhmän Rantasipi-hotelliketjuun. Se on kokonaisvaltaisen wellness-ajattelun keskus, jonka monipuolisesta tarjonnasta voi jokainen ammentaa juuri itselleni parhaiten sopivat hyvän olon paketit, hoidot ja aktiviteetit. Ikaalisten Kylpylä on todellinen viihde- ja virkistyskeskus ympäri vuoden. Tapahdumia, teatteria, näyttelyitä, festivaaleja ja kursseja on mitä erilaisimpia eri vuodenaikojen mukaan. Ikaalisten Kylpylän kuntoutumiskeskus tarjoaa monipuolisia kuntoutuspalveluja niin työssä oleville kuin työelämästä jo poisjääneillekin. (Rantasipi 2014.)

Idea tähän työhön tuli, kun olin viime kesänä Rantasipi Ikaalisten Kylpylän hotellivastaanotossa työharjoittelussa. Kyselin hotellipäällikkö Marko Virtaselta, olisiko heillä tarvetta opinnäytetyölle. Sain heti toimeksiannon kirjoittaa Ikaalisten Kylpylän historian yhteen. Tämän työn tarkoitus oli saada yrityksen www-sivuille mielenkiintoinen tarina yrityksen historiasta. Lopulta pääteltiin, että kirjoitan historiikin. Vaikka kylpylällä on pitkä ja mielenkiintoinen historia, Ikaalisten Kylpylästä ei ole aikaisemmin tehty varsinaista historiikkia. Toimeksiantajan toiveena oli, että historiikissa kerrotaan ensisijaisesti iloisista uutisista eikä keskitytä negatiivisiin, lisäksi tapahtumien tulisi olla kronologisessa järjestyksessä. Historiikkia voidaan myös jatkaa tämän työn pohjalta historian kirjan kir-

joittamiseen. Aihe on minulle mielenkiintoinen, koska olen aina ollut kiinnostunut historiasta ja sen tutkimisesta. Tämä työ on erinomainen mahdollisuus tutustua samalla Ikaalisten historiaan sekä Suomen kylpyläkulttuurin kehitysvaiheisiin.

2.2 Käsitteet ja teoria

Tutkijan työkaluja ovat teoria ja käsitteet. Teoria on ajattelun apuväline, jonka tarkoituksena on viedä tietoa eteenpäin. Tutkimuksen pääkäsitteitä ovat *yrityshistoria*, *historiikki* sekä *kylpylä*

Yrityshistoria on selkä, tieteellisin kriteerein yrityksen vaiheista laadittu esitys. Yritysten kasvava ikä, niiden 50- ja 100-vuotisjuhlat ja suurinvestoinnit ovat suurimpia syitä siihen, että yrityksissä on herännyt kysymys, kuinka nykyiseen on tultu. Hotelli- ja ravintola-ala on muuttunut merkittävästi viime vuosien aikana. Suurimpia uudistuksia ovat erityisesti olleet ketjuuntuminen, kansainvälistyminen ja suurinvestoinnit. Kaikki uudistukset ovat johtaneet siihen, että yritykset ovat kartoittaneet menneitä vuosiaan kirjoittamalla vaiheittensa historiaa. Historiikki kirjoitetaan pääasiassa halusta tiedä, mitä on tapahtunut, mutta historiateos on myös statussymboli, joka osoittaa arvokkuutta ja kertoo yrityksen jatkuvuudesta. Hyvin koottu historiateos on kuin ensyklopedia ja yrityksen käyntikortti. (Ahvenainen 1994, 9–11.)

Historiikeista, kronikoista, paikallishistorioista ja historiankirjoituksesta puhutaan usein ajattelematta mitä näillä käsitteillä tarkoitetaan. Historiikin ja historian ero on monelle epäselvä. Ennen historiikin kirjoittamisen aloittamista on tärkeää selvittää, mitä historiikki on ja mitä se ei ole. Historiikkeja on asultaan ja lähdeaineistoltaan monenlaisia, ja sen vuoksi historiikin tarkka määrittäminen on vaikea. (Katajala 1991, 18.)

Historiikki on yleensä historiallinen esitys jonkin yrityksen, yhdistyksen tai laitoksen toiminnasta. Siihen on saatu tietoa paikallisesta historiallisesta kirjallisuudesta, asiakirjoista ja paikkakuntalaisilta sekä heidän elämänvaiheistaan. Historiikki on yleensä lyhempi ja tiiviimpi teos kuin historiikirja. Sisällöltään pienempimuotoisessa historiikissa voi olla sivuja esimerkiksi 50–150 ja historiankirjassa noin 150–400. Näissä molemmissa teoksissa voi olla asiakirjatietojen lisäksi muistelmia, tarinoita, tapahtumia, karttoja, piirroksia ja valokuvia. (Wahlroos 2000, 9–11.) Historiikki on yleensä suorasanaisten esitys,

jossa on käytetty useampaa kuin yhtä lähdettä tietojen hankinnassa, minkä tavoitteena ei ole tieteellisesti hankittu tieto, vaan luotettava esitys menneisyydestä. Historiikilla ei ole tutkimuksellisia erityistavoitteita, siinä voidaan tuoda esiin historian tutkimukselle uusia näkökulmia asioihin (Katajala 1991,19).

Käsite **kylpylä** tarkoittaa yleensä paikka, jossa oleskellaan vesialtaissa rentoutumisen tai terveyden takia. Suomessa kylpemiseksi ja ulkoiseksi vesihoidoksi on alun perin ymmärretty saunassa käynti. Suomi on saunojen maa ja sauna on suomalaisen kulttuurin identiteetti. Saunan ja kylpylän välinen suurin ero on yksityisyydessä ja yhteisöllisyydessä. (Suvikumpu 2014, 26.)

Kylpylöissä käyminen on sosiaalista toimintaa ja niiden tarkoituksena on ollut ”säilyttää tai takaisin voittaa menetetty terveys”. Terveyslähteisiin ja – vesiin suhtaututiin pitkään taikauskoisesti. Vesi on yleismaailmallinen parannuskeino, sitä tunnetaan ”elämän eliksiirinä”. Kaikissa kulttuureissa on luotettu lähdevesien parantavan voimaan. Kylpyhoitojen on jo vuosituhansien ajan tiedetty edistävän terveyttä ja uskottu parantavaan sairauksien ohella myös mieltä ja sydäntä. (Suvikumpu 2014, 6–7.)

”Mielikuvaa kylpyläelämästä leimaavat kepeys ja auringonpaiste, kauniit naiset ja vaimet musiikki, kuplivat juomat ja vienoa saippuan tuoksu”(Suvikumpu 2014, 6).

Kylpylöissä on parannettu alkoholisteja ja huumeiden käyttäjä, pelastettu kariutuneita avioliittoja, tehty syntiä ja rakastuttu, solmittu liittoja ja vaihdettu liikesalaisuuksia. Laitosten vetovoima liittyi siihen, että kylpylään mentiin vain harvoin vakavasti sairaana. Kylpylät olivat hyvä vaihtoehto sairaille, kun 1900-luvun alkuun saakka hoitomahdollisuuksia oli vain rajatusti. Päivittäessä lääkärintarkkailussa ja rentouttavissa hoidoissa, riittävän levon ja liikunnan ansioista kylpylävieraat virkistyvät nopeasti. Kylpylöiden ilmapiiriä leimasivat hyvinvointi ja elämänmyönteisyys. Kylpylät olivat tärkeä sosiaalisen elämän näyttämö, missä seurusteltiin tavallista kaupunkilaisarkea rennommin ja vapaumuotoisemmin. (Suvikumpu 2014, 6–22.)

Nykysin kylpylät ovat viihdekeskuksia, mihin lähdetään virkistäytymään koko perheen voimin. Suomen kylpylöiden valikoimista löytyy esimerkiksi geysirejä, vesiliukumäkiä ja hieroma-altaita. Saatavilla on kaikenlaisia hoitoja, kuten hierontaa sekä kasvo-, vartal-, käsi- ja jalkahoitoja. Ravintolat tarjoavat elämyksiä ja musiikkia joka iltaa.

2.3 Tutkimuskysymykset

Campbell, Dalfin ja Hultin (1982) ovat todenneet, että tutkimuksen kysymykset tai ongelmat ovat tärkeimmät tekijät tutkimuksen onnistumiseen. Tutkimusongelma ohjaa tutkijan päätöksentekoa, tiukemmin tai löyhemmin, jokaisessa vaiheessa. (Hirsijärvi & Hurme 2009, 13–16.)

Opinnäyttöni tarkoituksena oli koota lyhyesti ja tiivistä yhteen Ikaalisten Kylpylän mielenkiintoinen ja pitkä historia.

Tämän työn tutkimuskysymykset ovat:

- Miten saan yrityksen historian koottua yhteen, jotta se olisi mielenkiintoinen lukea sekä tehokas yrityksen markkinoinnin kannalta?
- Millaisia muutoksia on tapahtunut kylpylaitosten kulttuurihistoriassa?
- Miten kylpyläkulttuuri on kehittänyt Ikaalisia?

2.4 Aineisto ja menetelmät

Tutkimus on tyypiltään toimintatutkimus, jossa käytettiin myös kvalitatiivista tutkimusotetta. Toiminnallinen opinnäytetyö on työelämän kehittämistyö, jolla on yleensä toimeksiantaja. Toteutustapana voi olla esimerkiksi kirja, opas, näyttely, kehittämissuunnitelma tai jokin muu tuotos, tuote, produkti tai projekti. Toiminnallinen opinnäytetyö on kaksiosainen kokonaisuus: se sisältää toiminnallisen osuuden eli produktin ja raportin, jonka tuotoksen tulisi aina pohjata ammattiteorialle ja sen tuntemukselle. (VirtuaaliAMK 2014.) Tämän tutkimuksen toimeksiantajana oli Rantasipi Ikaalisten Kylpylä, ja tutkimustuloksena syntyi yrityksen historiikki.

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tavoitteena on löytää vastauksia kysymyksiin miksi, millainen ja miten sekä ymmärtää asioita ihmisten näkökulmasta. Tutkimus ei pyri yleistettäviin tuloksiin eikä mittaamiseen. Laadullinen aineisto on vapaamuotoista, kirjallista tai kuvallista materiaalia. Tutkimuksessa yleensä haastatellaan valittuja henkilöitä, ja haastattelussa yleensä käytetään avointa haastattelumuotoa. (Koivula & Suihko & Turvainen 2001, 31–33.)

Tutkimusaineistona työssäni on käytetty Ikaalisten alueen historiasta kertovaa kirjallisuutta. Varsinaiseksi historiikin aineistoksi valitsin Terhi Nallinmaa-Luodon kirjan Ikaalisten entisen emäpitäjän historia 4: Ikaalinen 1853–2000 : nälkämaasta kylpyläkaupungiksi (2007) sekä Mirjami Haaviston teoksen Nyykoolista Töllinpäähän (2012). Näissä kirjoissa on tuotu hyvin esille Ikaalisten kylpylähistorian varhaiset vaiheet.

Lähdeaineistona käytin myös lehtiartikkeleita, Ikaalisten Kylpylän vanhoja mainoksia ja esitteitä, valokuvia, postikortteja sekä yrityksen toimintakertomuksia. Lehtiartikkelit hain Suomen Media-arkistosta, joka on sähköinen sanomalehti- ja uutistietopankki, josta voi hakea eri joukkotiedotusvälineissä eri aikoina julkaistuja juttuja aiheista, henkilöistä ja organisaatioista (Suomen Media-arkisto 2014).

Tiedonkeruumenetelmänä käytin teemahaastattelua, joka sopi parhaiten aineistonkeruuseeni. **Teemahaastattelu** on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jonka on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Teemahaastattelussa on tyyppilistä, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Kysymykset voidaan jakaa niiden sisällön mukaan kahteen ryhmään: tosiasiakysymyksiin ja mielipidekysymyksiin. On kuitenkin tärkeää, että tutkija pyrkii jo suunnitteluvaiheessa selvittämään omia tavoitteitaan. (Hirsijärvi & Hurme 2005.)

Tähän opinnäytetyöhön haastattelin vain yhtä henkilöä, kylpylän pitkäaikaista työntekijää. Heli Mobergia. Heli on työskentelyt Ikaalisten Kylpylässä jo yli 40 vuotta, vuodesta 1973 lähtien. Heli Mobergin kanssa tapasimme ensimmäisen kerran kun olin kylpylässä työharjoittelussa. Haastattelin Heliä Ikaalisissa hänen kotonaan. Haastattelu oli vapamuotoinen, johon olin etukäteen suunnitellut muutaman kysymyksen, joista keskustelimme kahvin ääressä.

Valokuvia käytetään historiikin varsinaisena lähteenä. Vanhan sananlaskun mukaan ”yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa”. Kuvituksen tarkoitus on elävöittää historiikin tekstiä, luoda paikallisväriä ja antaa kuvaa tapahtumien luonteesta, olosuhteista tai työmenetelmän eri vaiheista. Vanhoja kuvia keräämällä saadaan arvokasta aineistoa menneisyydestä. Käytettäessä kuvaa tutkimustyössä on kuitenkin tärkeää, että sen alkuperä ja päivämäärät on tiedossa samoin kuin henkilöt, jotka kuvissa esiintyvät. Kuva ilman taustatietoja on lähteenä ja kuvituksenä lähes arvoton. (Katajala 1990, 67–72.)

Kuvalähteinä opinnäytetyössäni käytin vanhoja Ikaalisten Kylpylän postikortteja sekä kylpylän vanhoja mainosesitteitä. Postikortit ovat peräisin 60–80-luvulta. Postikortit löysin ja ostin itselleni internetistä Huuto.net-sivustolta.

2.5 Tutkimuksen kulku

Kolmannessa luvussa tutustutaan yrityshistoriikin suunnitteluun, siihen liittyvään tutkimukseen ja sen kirjoittamiseen, eli miten rakennan menneisyyden esityksen. Historiikin teossa eri vaiheet pitäisi järjestää loogisesti. Katajalan mukaan (1990, 27) historiikki ei synny niin, että sitä vain aletaan kirjoittaa. Teoksella on oltava ennakkosuunnitelma. Yrityksen historian päälinjat on oltava hahmotettuina ja lähdeaineiston on oltava riittävässä määrin tuttu.

Neljännessä luvussa tarkastellaan kotimaisten kylpylaitosten kulttuurihistoriaa ja selvitetään, mikä on kautta aikojen ollut kylpylän merkitys suomalaisille. Kylpylämatkailu on yksi suosituimmista matkailun muodoista Suomessa. 1800-luvun lopulta 1930-luvulle kukoistuskauttaan eläneet kylpylät välittivät terveydenhoidon, kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin ja muodin kansainvälisiä vaikutteita ympäri Suomea. Kylpylät olivat paikkakuntiansa sosiaalisia keskuksia ja tunnettuja nähtävyyksiä, ja kylpylöiden asiakkaat olivat kunniavieraita. (Suvikumpu 2014, 12.)

3 YRITYSHISTORIAN KIRJOITTAMINEN

3.1 Menneisyyden tutkiminen

Yrityshistorian kirjoittaminen Suomessa alkoi viime vuosisadan alussa. Ensimmäiset yrityshistorialliset teokset käsittelivät teollisuusyrityksiä, kauppaliikkeitä ja pankkihuoneita. Vuoteen 1918 tultaessa oli Suomessa ilmestynyt jo noin nelisenkymmentä yrityshistoriallista esitystä. Varsinainen yrityshistorian kirjoittaminen on alkanut Suomessa pankkihistoriasta. Nähtävästi varhaisin suomalainen historiateos on F. J. Rabben laatima *Om Sparbanken i Helsingfors 1825–1875* (1876). Tuolloin historiateokset ilmestyivät asiakaskuntansa mukaan sekä ruotsiksi että suomeksi. (Ahvenainen 1994, 20.)

Yleinen kiinnostus menneisyyden tutkimiseen Suomessa heräsi vasta 1970-luvulla, kun kylätoimikunnat herättivät kiinnostusta oman kylän historiaan (Katajainen 1990,11). Aiheen yritysten historiateoksiin on yleisimmin antanut se, että kyseinen yritys on toiminut jonkin vuosimäärän ja sen siihenastisista vaiheista on haluttu saada tarkempi kuva. Varsinaisena tarkoituksena halutiin muistuttaa liikkeen omistajia siitä, kuinka toiminta on alkanut ja kehittynyt ja miten tilanteeseen on tultu. (Ahvenainen 1994, 21.)

3.2 Historiikin suunnitelma

Katajalan (1990, 20) mukaan onnistuneen historiikin edellytyksenä on hyvin valmisteltu työsuunnitelma. Suunnittelussa on oleellista ottaa huomioon käytettävissä olevat resurssit hahmoteltaessa historiikin kohdetta, rajausta ja kokoa. Historiikin kirjoittajalla pitäisi kuitenkin olla selkeä mielikuva siitä, millaiseen lopputulokseen halutaan päästä. Kannattaa kuitenkin muistaa, että suunnitelmat saattavat muuttua esimerkiksi lähdeainesitön saatavuuden takia. Sen vuoksi on tärkeää pitäytyä tavoitteessa (Katajala 1994, 20).

Olellainen on, että heti suunnitteluvaiheessa tehdään hankkeelle alustava aikataulu. Jokainen projekti on kuitenkin erillinen ja sen eteneminen riippuu monesta asiasta. Pienmuotoisen historiikin valmistuminen on mahdollista yhden vuoden sisällä. (Wahlroos 200,11.)

Kirjoitustyöllä on oltava ennakkosuunnitelmansa. Historiikille tehdään alustava sisällysluettelo eli **dispositio**, jossa koko esitys on kirjoitettavien lukujen tarkkuudella jo jäseneltynä. Dispositio tulisi laatia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta historiikin kirjoittajan työskentely lähdeaineiston keruussa ja järjestämisessä tapahtuisi johdonmukaisesti. Dispositiota valmisteltaessa on jo alustavasti tutustuttava suuren osaan lähdeaineistoa. Oleellinen on myös, että kirjoittaja hahmottele kohteen historian päälinjat. Ennen disposition laatimista ei kannata ryhtyä suureen suunnittelemaan lähdemateriaalin keruuseen, ettei tulisi kerättyä liikaa aineistoa. Lähdemateriaalien keruu onkin syytä kohdentaa disposition painopisteiden mukaan. (Katajala 1990, 27.)

3.3 Tietojen hankinta eri lähteistä

Historiikin kirjoittamisen suurin työ on aineiston hankkiminen, arkistotutkiminen, haastatteluissa ja kirjan lopullinen toimittaminen (Wahlroos 2000, 11).

Tietoja kerättäessä tulisi aloittaa mahdollisimman läheltä itse kohdetta. Ensin kootaan yhteen yrityksen oman aineisto. Tietojen hankinnassa olisi löydettävä kaikki mahdolliset tahot ja henkilöt, jotka ovat olleet yhteisön kanssa tekemisissä ja joilla voi olla yhteisöön liittyvää historiallista aineistoa. Arvokkaita kuvia ja materiaalia voi löytyä lehti- ym. valokuvaajilta. Sanomalehdillä on monipuolinen ja laaja arkisto. (Wahlroos 2000, 53.)

Lähteitä on monenlaisia. Wahlroos (2000, 90–91) ryhmittelee lähteet kuuteen eri kategoriaan:

1. painamattomat lähteet (arkistojen asiakirjat, pöytäkirjat, kirkonkirjat, kirjoitukset, kirjeet, haastattelut jne.)
2. painetut lähteet (toimintakertomukset, asetuskokoelmat)
3. kirjallisuus (kirjat, tutkimukset ja muut julkaisut)
4. lehdet
5. haastattelut
6. muut lähteet (elokuvat, radio, tv, videot, valokuvat)

Lähteitä tutkiessa on tärkeää tietää, ketä varten tai mihin tarkoitukseen lähde, esimerkiksi asiakirja, lehti tai kirje, on alun perin laadittu. Kaikki lähteet eivät olet yhtä arvokkaita.

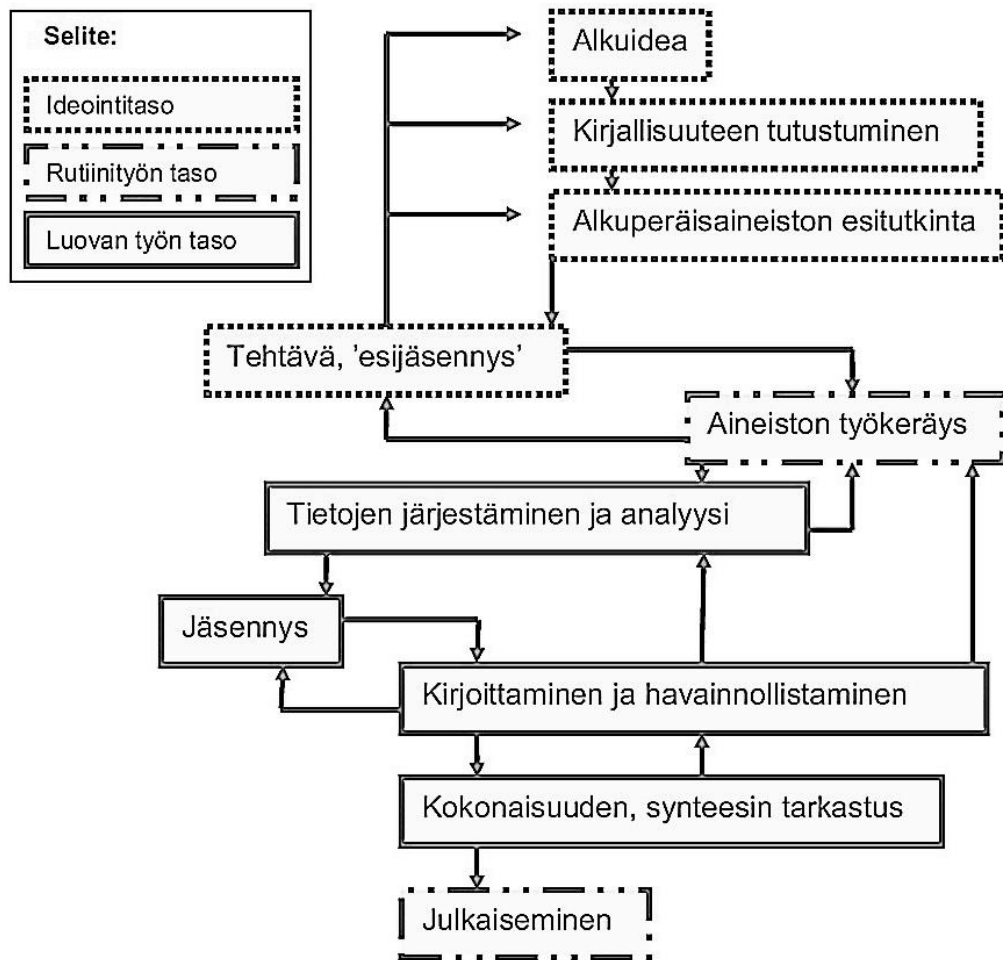
On ajateltava, onko lähde halunnut kertoa asian totuudenmukaisesta vai omaa etuaan ajatellen. Ei riitä, että tieto on ”todennäköisesti” oikein. Aineiston tutkijan tulee tietää mitä ja mistä hän kerää. Mitä enemmän tietoa aiheesta saadaan, sitä oikeampi lopputuloksesta tulee. (Wahlroos 2000, 50–51.)

3.4 Historiikin kirjoittaminen

Suomalaisen professori ja taloushistorian tutkija Jorma Ahvenaisen (1994, 12–13) mukaan kirjoittaessaan yrityshistoriaa tutkijan on arvioitava tehtävänsä tieteellisten tavoitteiden perusteella. Kirjoittaja ei voi alkaa yrityksen mainostajaksi. Tärkeä edellytys työn onnistumiseen on, että toimeksiantaja jättää vapaat kädet kaiken aineiston käyttöön. Yrityshistoria on tarkoitukseton, jos sitä ryhdytään muotoilemaan muualta pohjalta kuin tieteellisen kriittisesti. Tutkija on oltava täysin puolueeton, eikä hän saisi kirjoittaa omia näkemyksiään tapahtumista eikä muuttaa niitä oman mielikuvansa mukaisiksi. (Wahlroos 2000, 9.)

Historiikin kirjoittamisen lähtökohtana on tutustuminen lähdeaineistoon. Historiikissa ei voida antaa ”kaikkien kukkien kukkia”, sillä sen sivumäärä on rajoitettu. Lähdeaineistolla ei saa luoda vääristynyttä kuva menneisyydestä, vaan historiikki pitäisi ehdottomasti olla tositarina yrityksen tapahtumista. Kirjoitus on tarkoitukseton jos sen faktaperusta osoittautuu epävarmaksi. Valinta ja logiikan löytäminen tulee siitä vaikeamaksi, mitä lähemmäs nykypäivää tullaan. Yleensä lähdemateriaali kasvaa tavattomasti ja silloin onkin erittäin tärkeä asioiden tarkka harkinta ja tärkeysjärjestyksen pohdinta (Katajala 1990, 30). On oleellista, että tutkija ajattele, mikä yrityksen kehityksessä nykyhetken kannalta on ollut tärkeä (Ahvenainen 1994, 11).

Historian tutkiminen ja kirjoittaminen ovat monivaiheinen kokonaisuus. Kirjoittaminen on keskeinen osa tutkimusprosessia (kuviokuva 1). Etenemismuutoksia on kaksi: luvuittain kirjoittaminen tai sipulimenetelmän käyttäminen. Luvuittain edetessä aloitetaan siitä luvusta, joka tuntuu helpoimmalta. Sipulimenetelmää käyttäen edetään tiukan kronologisesti, jossa kertomus rakennetaan kerroksittain sisältä ulospäin, niin kuin sipuli kasvaa. Molemmissa tapauksissa lukija kuitenkin lukee tekstin sen syntyhistoriasta täysin poikkeavassa järjestyksessä. Jokaisen on löydettävä itselleen sopiva tapa kirjoittaa. (Lappalainen 2002, 161–162.)

KUVIO 1. Historian kirjoittamisen yleinen kulku (Lappalainen 2002, 21)

Lappalaisen (2002, 135) mukaan historiallisen tekstin pitää olla elävää kuvausta tai terävää pohdintaa, mutta ei missään tapauksessa paikkakuntien tai ihmisten luetteloa. Tarina pitäisi alkaa yrityksen perustamisesta, eli ajallisesti vanhimmalla historiallisella aiheella, ja päättyä nykyaikaan. Tekstin tulee olla helppolukuista, kielellisesti oikein kirjoitettua ja siinä tulee välttää sivistys- ja vierasperäisiä sanoja. (Wahlroos 2000, 86.) Tekstin elävöittämiseksi kannattaa teoksessa käyttää kuvitusta, piirustuksia tai suoria lainauksia vanhoista lähteistä (sanomalehdistä, säännöistä yms.). Otsikoiden käytössä kannattaa noudattaa hyvää makua sekä muistaa, että otsikon ja tekstin välinen suhde on tärkeä. Otsikon pitäisi vastata mahdollisimman hyvin sen alla olevan tekstin sisältöä. Tekstissä ei saa suoraan viitata otsikkoon. Valokuvat tulisi sijoittaa tekstiin iän ja aiheen mukaan. (Katajala 1991, 131–132.)

Historiikin loppuun sijoitetaan liitteet ja tiedot käytetyistä lähteistä. Kaikki lähteet on aina mainittava. Lähdeviitteitä voidaan sijoittaa tekstiin monella eri tavalla. Tärkeintä on, että yhdessä teoksessa käytetään vain yhtä tapaa. (Katajala 1991, 139.)

3.5 Teoksen julkistaminen

Kun historiikki on valmis, se pitäisi saada lukioiden käsiin eli julkaista. Yrityksen kannattaa miettiä tarkkaan, millainen kirjasta halutaan. On tärkeää pohtia, kenelle teos on tarkoitettu ja ketkä sitä lukevat. Kirjan ulkoasun suunnittelu kannattaa teettää alan ammattilaisella hyvän lopputuloksen saamiseksi. (Tolmunen 2014.)

Historiikin julkaisumahdollisuuksia on monia erilaisia: se voidaan monistaa, painaa tai julkaista yrityksen kotisivuilla. Yksinkertaisinta on monistaa puhtaaksi kirjoitettu teksti ja nitoa se vihkoseksi pikapainossa. Tällaiset historiikit on tarkoitettu vain lähinnä oman joukon luettavaksi. (Katajala 1991, 142.)

Edustuksellisin ja kallein tapa julkaista historiikki on painattaa se kirjapainossa kirjaksi. (Katajala 1990, 142). Historiakirjan ilmestyminen on vaikuttava tapahtuma yritykselle, mutta myös paikkakunnalle. Sen vuoksi sitä on tärkeää markkinoida. Jäsenille ja yleisölle tulee tiedottaa asiasta mahdollisimman näkyvästi. Historiakirja tulee parhaiten julkisuu-teen, jos kirjasta on artikkeli maakunnanlehdessä. (Wahlroos 2000, 115.)

Painokustannusten säästämiseksi teosta voidaan julkaista myös yrityksen www-sivuilla. Verkkojulkaisu ei kuitenkaan ole niin arvokas kuin painettu kirja, eikä sitä voi myydä tai antaa lahjaksi. Historiakirjan myyminen on myös oiva keino saada takaisin kirjan tekemisestä syntyneitä kuluja. (Tolmunen, 2014.)

4 SUOMALAISEN KYLPYLÄKULTTUURIN HISTORIAA

4.1 Kylpemisen varhainen historia

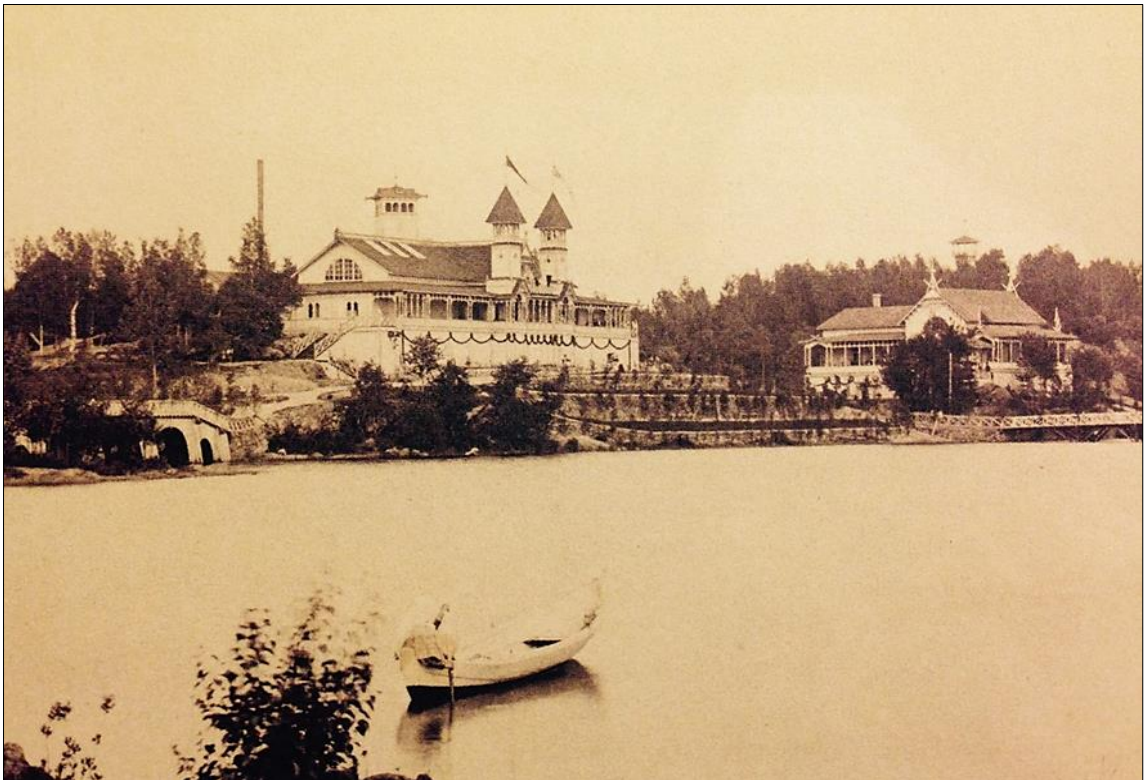
Kylpylävierailujen tärkeimmät syyt ovat olleet kautta historian erilaisiin hoitoihin hakeutuminen mutta myös viihde ja viihtyminen. Vesihoidot olivat tärkeä osa jo antiikin lääketiedettä. Vesi oli filosofien käsityksen mukaan yksi maailman neljästä peruselementistä, joihin liittyi myös uskomuksia ihmisen terveydenhoidosta ja temperamentista. (Suvikumpu 2014, 10–11.) Veden katsottiin olevaan hyväksi terveydelle sekä ulkoisesti että sisäisesti. Kylpyläkulttuuri levisi roomalaisten myötä Keski-Eurooppaan 10 000 eKr. – 500 jKr. Tuohon aikaan kylpylävierailujen tarkoituksena olivat lähinnä puhdistautuminen ja sosiaaliset tapahtumat. Kylpylät olivat myös yleisiä rentoutumiskeskuksia, ja niiden vetovoima perustui siihen, että yleisesti uskottiin veden mineraalien parantavan terveyttä. (Suontausta & Tyrni, 2005, 7–9.)

Myös muualle kuin Roomaan perustettiin kylpylöitä. Euroopan ohella eteläamerikkalaiseen maya-kulttuuriin liittyivät kuumat, saunan tapaiset huoneet. Aasialaisten filosofiaan on kautta aikojen liittynyt vesi ja sen lääkitsevä vaikutus. (Suontausta & Tyrni 2005, 7–9.) Kylpeminen onkin aina ollut suosittua; siihen on liitetty eri aikakausina ja eri yhteisöissä monenlaisia tapoja herkuttelusta juominkeihin ja seksistä hengellisiin rituaaleihin (Suvikumpu 2014, 10). Aluksi kylpylöiden yhteydessä tarjottu majoitus oli hyvin vaatimatonta ja matkailijat yöpyivät teltoissa tai mökeissä. Muita palveluja kehitettiin vasta myöhemmin kylpyläpalvelujen rinnalle. (Suontausta & Tyrni 2005, 9.)

Kylpylätoiminta Euroopassa voimistui 1500- ja 1600-lukujen aikana, kun kylpylöitä perustettiin uudelleen useille seuduille. Ajan kuluessa kylpylöistä tuli muodin ja kanssakäymisen näyttämöitä, ja 1600-luvulla kylpylätoiminta piristyi erityisesti Saksassa, Italiassa, Ranskassa, Brittein saarilla, Itävallassa ja Böömissä. Pohjoismaissa ja Suomessa kylpylöitä perustettiin 1700-luvulta lähtien. (Suontausta & Tyrni, 2005, 7-9.) Kylpylät olivat suosionsa huipulla 1900-luvun alussa. 1920- ja 1930-luvulla kylpylät nousivat ennennäkemättömään kukoistukseen. Suomessa kuten muuallakin Euroopassa kylpyvieraat olivat valmiita matkustamaan pitkiä matkoja päästääkseen kylpylään. (Suvikumpu 2014, 12.)

4.2 Suomalaiset kylpylät

Suomessa kylpylätoiminta kehittyi hiljalleen Ruotsin vallan aikana muutamien tunnettujen terveyslähteiden läheisyyteen, missä käytiin nauttimassa tervehdyttävää mineraalivettä. Suomen ensimmäinen kylpylaitos perustettiin Turkuun terveyslähteiden yhteyteen. Naantalin kylpylä rakennettiin vuonna 1863. Suomen johtava kylpyläkaupunki 1800-luvulla oli Helsinki. Muita kylpyläkohteita oli Savonlinnassa, Loviisassa, Heinolassa, Kuopiossa ja Iisalmessa. Alun perin kylpyläiden palveluja käyttivät vain varakkaat ja kylpylälääkärit olivat tunnettuja julkisuuden henkilöitä. Kylpylät olivat olennainen osa ylempien yhteiskuntaluokkien elämäntapaa. Niihin mentiin virkistymään koko kesäksi. 1870-luvulla perustettu Hangon kylpylä oli ensimmäinen kylpylä, johon pääsivät myös tavalliset kansalaiset. (Suontausta & Tyrni 2005,13.)

KUVA1. Savonlinnan kylpylä on rakennettu vuonna 1896 (Kuva: Suvikumpu 2014, 189)

Suurin osa Suomen tunnetuimmista kylpyläistä rakennettiin 1880–1910-luvulla. Kylpylät olivat isoja rakennushankkeita, jotka edellyttivät arkkitehteiltä ja suunnittelijoilta näkemyskykyä ohella myös ymmärrystä terveyden- ja sairaanhoidosta. Kylpyläiden suunnittelua leimasi käytännöllisyys: päärakennuksessa saman katon alle oli mahduttava monia funktioita ruokasaleista seurustelutiloihin ja hoituhuoneista kanslioihin. Päärakennuksen ohella tärkein rakennus oli kaivuhuone tai lähteen päälle rakennettu katos

tai pieni paviljonki. Kylpylää ympäröivään puistoon pystytettiin houkuttelevia näkötorneja, soittolavoja musikoille ja kioskeja virvokkeille. Ravintolat sekä kahvilat kuuluivat useimpiin kylpylöihin. Monien kylpylöiden yhteyteen rakennettiin oma Kasino, joka tarkoitti huvitteluun tarkoitettua rakennusta. Varhaisissa kylpylöissä ei ollut omaa hotellia ja kylpylävieraat asuivat paikallisten ihmisten kodeissa. Kylpylähotellit syntyivät vasta toisen maailmasodan jälkeen. (Suvikumpu 2014, 34–35.)

Kylpylät olivat paikkakuntiansa vetonauloja, ja niiden yhteyskunnallinen vaikutus oli huomattava. Ne työllistivät valtavasti ihmisiä. Kylpylävieraat elävöittivät paikkakuntiansa sosiaalisen elämän ohella myös liiketoimintaa kaikilla elämänaloilla. Suomalaisiin kylpylöihin matkustettiin Pietarista ja Moskovasta asti saamaan hoitoa vaivoihin. Ne edustivat sen ajan lääketieteen huippua. Vieraiden joukoissa oli niin matkailijoita, huvittelijoita, esiintyjä kuin kuuluisuuksiakin. (Suvikumpu 2014, 48–51.)

Suomalaisten kylpylöiden kultakausi oli 1830-luvulta toiseen maailmasotaan. Sotien jälkeen vanha kylpyläkulttuuri hävisi. Moni kylpylärakennus tuhoutui pommituksissa. Selvinneissä kylpylöissä alettiin kuntouttaa sotaveteraaneja. Veteraanihoidosta tuli suomalaisille kylpylöille tärkeä toimintamuoto 1970-luvulla. Silloin veteraani saattoi päästä kylpyläkuntoutukseen lähes vuosittain. Nykyään heidän kuntouttamisensa on melkein olematonta veteraanisukupolvien ikääntymisen vuoksi. Sen sijaan kylpylöihin ovat löytäneet lapsiperheet, joille modernit monitoimikylpylät tarjoavat monenlaista ajanvietettä. (Suvikumpu 2014, 106.)

4.3 Terveyttä kylpylästä

Kylpylöiden tarkoitus on aina ollut kuntouttaa sairaita ja säilyttää terveys sekä irtautua jokapäiväisistä rutiineista. Mineraalivesien oletettiin parantavaan lähes kaikkia vaivoja alkaen heikkorintaisten huonosta olost ja päättyen kihtiin, reumatismiin, peräpukamiin, luulosairauteen, hysteriaan sekä moniin kroonisiin kipuihin. Tervehdyttäväksi uskotun veden juominen oli tärkeä osa kylpyläelämää. (Suvikumpu 2014, 22–23.)

Suomalaisissa kylpylöissä seurattiin muun maailman villityksiä. Tyypillisiä vesihoitoja kylpylöissä olivat kuumat, aromaattiset ja mineraalikelvyt, liikkuvan veden aiheuttama hierova, rentouttava ja stimuloiva vaikutus sekä erilaiset suihkut. Perinteisesti kylpylöissä

on käytetty varsinaisten vesihoidojen ohella myös muita luonnonparannuskeinoja kuten ilma-, ranta-, meri- ja aurinkokylpyjä, hierontaa ja voimistelua sekä ruokavalio-ohjausta. Yksi suomalaiskylpylöiden suosituimmasta hoidosta oli männynhavukylpy. Ankarat dieetit sekä liikunta olivat myös tärkeä osa kylpyläkuureja. Erikoishoitoja olivat sähkö-, tärpättihöyry- ja muurahaishappokylvyt, savikylvyt, höyrykaappikäsittely ja sähköhieronta. Myös radiumia käytettiin hoidoissa, sen väitettiin parantavan muun muassa reumatismia, luuvaloa, hermo- ja päänsärkyä, unettomuutta ja vanhuudenheikkoutta. (Suvikumpu 2014, 25–28.)

KUVA 2. Ammekylvyt 1800-luvulla (Kuva: Suvikumpu 2014, 28).

Entisaikojen kylpylähoidot vaikuttavat aika hurjilta, mutta monet suositukset ovat käytössä tänä päivänäkin. Muutamien viikkojen kylpyläoleskelun kesässä uskottiin kannattavan terveydestään huolehtivalle, sillä tunnetun sanonnan mukaan ”joka kesällä ottaa kylpykuurin, saa jouluksi terveyttä”. (Suvikumpu 2014, 28–29.)

4.4 Nykyaikainen kylpylätoiminta

Uusi ajanjakso kotimaan kylpylöissä alkoi 1980-luvun loppupuolella, kun eripuolille Suomea rakennettiin viihdekylpylöitä. Kylpylöiden markkinointi suunnattiin perheiden vapaa-ajan viettoon ja työkyvyn ylläpitoon. Nykyään kylpylät ovat hyvinvoinnin elämys-

keskuksia, joissa vesielämän ohella voi kokea kaikenlaista viihdykettä ja virkistystä Modernit kylpylät on varustettu erilaisilla sanoilla, wellness -osastoilla, vip-tiloilla, allasbaareilla, anti ageingin -klinikoilla yms. Tänä päivänä kylpylöihin mennään kokemaan ”unohtumattomia elämyksiä” koko perheen kanssa. (Suvikumpu 2014, 108.)

Suvikummun (2014, 108–109) mukaan paljon on muuttunut kylpyläkulttuurissa, mutta hämmästyttävän paljon on pysynyt muuttumattomana. Sairaudet ovat jäämässä yhä enemmän pois kylpyläelämästä. Rentoutuminen ja hemmottelu ovat nykykylpylöiden iskusanoja. Hemmotteluhoitojen rinnalle ovat nousseet myös luontoon liittyvät tuotteet ja palvelut. Myös pitkät, jopa kuukausien mittaiset hoitajaksot ovat korvautuneet pikahoidoilla ja viikonloppukäynneillä. Kuntoilu kuitenkin yhdistää nykyistä ja sadan vuoden takaista kylpylälomaa. Jo 1800-luvun kylpylöissä oli voimistelua, tenniskenttiä ja keilatarajoja. Hyvinvointi ja hyvää olo ovat kuuluneet kylpyläelämään kaikkina aikoina. Kylpylät ovat edelleen merkittäviä työllistäjiä ja kannattavia yrityksiä.

Terveysmatkailu ja hyvinvointimatkailu ovat nouseva trendi maailmalla, ja sen myötä kylpylät ovat aina ajankohtaisia. Terveiden säilyttäminen ja oma hyvinvointi on tullut keskeiseksi osaksi nykyajan kiireistä elämää. Ihmiset ovat entistä kiinnostuneempia fyysisen kuntosensa lisäksi henkisestä hyvinvoinnistaan. Hyvinvointialan uskotaan tulevaisuudessa tuovan myös Suomeen entistä enemmän kansainvälisiä matkailijoita ja tuloja. (Suvikumpu 2014,109.)

5 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kirjoittaa mielenkiintoinen tarina aiheesta, miten kylpyläkulttuuri Ikaalisissa on lähtenyt liikkeelle, mitä on vuosien varrella tapahtunut ja miten tähän päivään on tultu. Toimeksiantajan toiveena oli, että historiikissa kerrotaan pääasiallisesti iloisista asioista, eikä keskitytä negatiivisiin, lisäksi tapahtumien tulisi olla kronologisessa järjestyksessä.

Tämän työn kirjoittaminen oli erittäin mielenkiintoinen projekti mutta samalla haastava. Haastava se oli sen takia, että suomen kieli ei ole äidinkieleni ja ajatusten ilmaiseminen vieraalla kielellä oli todella hidaskäyttöprosessi. Suomalaisen historiantutkijan Olli Löytyn mukaan tutkijan tärkein tehtävä on ajatteleva ja kirjoittaminen on ajattelun ulkoistettu muoto. Vieraalla kielellä kirjoittaminen tekee ajattelemisesta kömpelöä, ja vieraan kielen rajat ovat ahtaammat kuin äidinkielen (Löytyy 2012).

Historiikin teko oli paljon aikaa sekä ajatustyötä edellyttävä prosessi. Minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta historiantutkimuksesta. Tutustuin ensin historian tutkimista ja kirjoittamista käsittelevään kirjallisuuteen ja sen jälkeen tein disposition eli alustavan sisällön ja rakenteen ja aloin kerätä materiaalia. Aineiston kokoaminen on vienyt selvästi eniten aikaa. Ryhdyin ensin tutkimaan Ikaalisten seudun vanhoja kyläkirjoja kirjastossa. Kylpylän varhaisista vaiheista löytyi hyvin paljon tietoa, mutta 1990-luvun jälkeen tietoa oli vaikea löytää. 90-luvun ja sen jälkeiset tapahtumat työssäni on koottu yhteen kylpylän vanhoista toimintakertomuksista (vuosilta 1990, 1991, 1997, 1998), mainoksista sekä pääasiallisesti vanhoista lehtiartikkeleista. Kylpylän omat arkistot ovat hävinneet, eikä siellä ollut paljonkaan materiaalia tallella. Hotellipäälliköltä sain muutaman vanhan mainosesitteen sekä kylpylän vanhoja asiakaslehtiä tutkittavaksi. Suurin tehtävä olikin aineiston, erityisesti lehtiartikkeleiden läpikäyminen, mielenkiintoisen tiedon löytäminen sekä tekstin toimittaminen. Historiikin kirjoittaminen vaatii selvästi luovuutta sekä historian kirjoittamisen taitoja ja sen perusteella voin todeta, että en ollut ehkä oikea ihminen tähän työhön. Markkinoinnin kannalta onkin tärkeä, että tarinat on kirjoitettu hyvin. Silloin ne muistetaan ja niitä kerotaan eteenpäin.

Olisin toivonut enemmän ihmisten mielenkiintoisia tarinoita osaksi historiikkia. Nykyiset työntekijät ovat kaikki aloittaneet työt kylpylässä vasta 2000-luvulla, eikä heillä siksi ole

laajempaa tietoa kylpylän historiasta. Vanhojen työntekijöiden etsiminen ja haastattelujen sopimiseen olisi kestänyt liian kauan.

Tekstin elävöittämiseksi käytin paljon kuvia, jotta lukijat voisivat hahmottaa paremmin miten kylpylätoiminta on kehittynyt Ikaalisissa, koska kuva on paras tiedontallennuskeino. Valokuvat ovat peräisin postikorteista sekä mainoksista. Historiikissa voisi ehkä olla enemmän kuvia ihmisistä ja tapahtumista, mutta sellaisia oli vaikea löytää sekä tekijänoikeudet saattavat rajoittaa kuvien käyttöä julkisesti. Arkistojen kuvat ovat lisäksi yleensä maksullisia.

Toimeksiantajan toiveena oli, että historiikista välittyvät pääasiallisesti iloiset tapahtumat mutta tutkimuksen pohjalta voidaan sanoa, että huonot sekä kriittiset ajat yrityksen historiassa on mainittava, koska ne näyttävät miten vahva yritys on ollut. Vaikka kylpylällä on vuosien varrella ollut montaa omistajaa, sen johtamisen on täytynyt olla menestyksellistä, että tähän on päästy.

Opinnäytetyön kirjoittaminen viivästyi erilaisista syistä. Sen oli alun perin tarkoitus valmistua kesällä 2014, mutta sain työn valmiiksi vasta marraskuussa. Olen kuitenkin tyytyväinen lopputuloksen, jonka saavutuksena syntyi noin 50-sivuinen historiikki, jossa on tuotu esille kylpylän tärkeimmät tapahtumat. On epäilemättä selvä, että kylpylät ovat olleet tärkeä osaa suomalaisten kulttuuria. Ikaalisten Kylpylällä on erittäin kiehtova ja värikäs historia – se on nähnyt hyviä ja huonoja aikoja, montaa omistajaa, ollut taloudellisissa vaikeuksissa, silti sen suosio ei ole vaipunut ja sen toimintamuoto on säilynyt varsin hyvin 130 vuoden aikana. On erikoista, että aiheesta ei ole aikaisemmin tehty varsinaista tutkimusta, vaikka kylpylän tärkeys paikkakunnalle on ollut merkittävä niin työllistäjänä kuin maineen rakentajana. Tätä aihetta voidaan myös jatkaa tämän työn pohjalta historiikirjan kirjoittamiseen. Kirjaa varten tarvitaan tietenkin laajempaa tutkimusta, monia haastatteluja sekä ammattitaitoa, jotta siitä tulisi hyvä.

LÄHTEET

- Ahvenainen, J. 1994. Yrityshistorian kirjoittaminen. Loimaa: Loimaan Kirjanpaino Oy.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja runko. Helsinki : Gaudeamus.
- Hirsijärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Kaartinen, M. & Korhonen, A. 2005. Historian kirjoittamisesta. Turku: Kirja-Aurora.
- Katajala, K. 1990. Historiikinkirjoittajan opas. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Koivula, U-M., Suihko, K. & Tyrväinen, J. 2003. Mission: Possible Opas opinnäytteen tekijälle. 2 uudistetun painoksen lisäpainos. Tampere: Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.
- Ikaalisten esite, 2010. Iso Pikkukaupunki. Kehittämissyhtiö Kylpyläkaupunki Oy.
- Lappalainen, J. 2002. Haluatko historiankirjoittajaksi? Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Löytyy, O. 2012. Miksi en saa aikaiseksi ainuttakaan kansainvälistä artikkelia? Luettu 27.10.2014
http://www.kotus.fi/?5426_m=9484&s=3242
- Rantasipi Ikaalisten Kylpylä, 2014. Luettu 7.10.2014. http://www.rantasipi.fi/hotellit/ikaalinen/fi_FI/etusivu/
- Ruusuvuori, J. & Tittula, L. 2005. Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Suomen Media-arkisto. Luettu. 7.10.2014
<http://www.media-arkisto.com/>
- Suontausta, H. & Tyni, M. 2005. Wellness-matkailu–hyvinvointi matkailun tuotekehityksessä. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Suvikumpu, L. 2014. Suomalaiset Kylpylät: Kotimaisen kylpyläkulttuurin historiaa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Tolmunen, T. 2014. Näin syntyy hyvä historia. Luettu. 20.6.2014.
<http://tapiotolmunen.com/artikkeli.html>
- Tripylon Oy. 2014. Historiikki kokoaa menneisyyden kertomukseksi. Luettu 28.6.2014.
<http://www.tripylon.fi/historia.html>
- Wahlroos, L. 2000. Opas historiikirjan tekijälle. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

VirtuaaliAMK. 2006. Monimuotoinen / toiminnallinen opinnäytetyö.
Luettu 27.9.2014, <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.htm>

**PIENESTÄ SAUNASTA
TUNNETUKSI KYLPYLÄKSI**
Kylpylätoiminta Ikaalisissa 1884–2014

Merle Uljas

SISÄLLYS

1 IKAALINEN SAA OMAN KYLPYLÄN	4
1.1 Eräsen Sauna	4
1.2 Ikaalisten Kylpylaitos Oy	6
1.3 Kylpylä saa uuden rakennuksen	10
1.4 Kylpylätoiminta kauppalan rannassa hiipuu	11
2 LOMAKOTI TUOMARLA	12
2.1 Nygårdin kartano Meriväen Liitolle	12
2.2 Lomakoti avataan	13
3 IKAALISTEN KYLPYLÄ JA KUNTOUTUSLAITOS	16
3.1 Kylpylän avajaiset	16
3.2 Presidentti Kekkonen vierailee	18
3.3 Laajennustyöt	19
4 KYLPYLÄALUE LAAJENEE	21
4.1 Kylpylä-Hotelli	21
4.2 Hotelli Terme	24
4.3 Willa Wegelius	24
4.4 Lomarinne	25
4.5 Ikaalinen alkaa kuntouttaa sotainvalideja	25
4.6 Muutoksia hallinnossa	26
4.7 Kylpylä myydään	27
5 KYLPYLÄKESKUS MAININKI	29
5.1 Uusi päärakennus	29
5.2 Presidenttipari kylpylässä	31
6 HOTELLI IKAALIA	33
7 KYLPYLÄKASINO OY:N KAUDET	35
7.1 Kylpylän värikkäät vaiheet	35
7.2 Saneeraustyöt	36
7.3 Missikisat kylpylässä	36
7.4 Ravintola Violetta laajennetaan	37
7.5 Ti-Ti Nallen perhe muuttaa Ikaalisiin	39
7.6 IskelmäParatiisi-festivaalit Ikaalisiin	41
7.7 Viihdekeskus Mainingin laajennus	42
7.8 Ikaalisten Kylpylän lomakylä	43

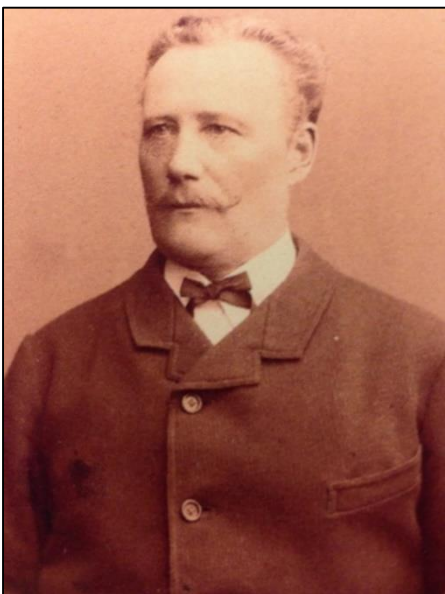
	3
7.9 Rivera Beach ja Aqua Park	44
8 RESTEL-YHTIÖ KYLPYLÄN OMISTAJAKSI	46
8.1 Helppo liikkua -tunnus Ikaalisiin	47
8.2 Kylpylän toimitusjohtaja vaihtuu	48
8.3 Kylpylän allasosasto uudistuu	48
8.4 Rantasipi Ikaalisten Kylpylä tänään	49
IKAALISTEN KYLPYLÄN ALUEKARTTA	50
LÄHTEET	51

1 IKAALINEN SAA OMAN KYLPYLÄN

Keisari Aleksanteri II:n vuonna 1858 perustama Ikaalisten Wanha Kauppala on Suomen ensimmäinen kauppala. Sitä kutsutaankin Suomen vanhimmaksi, pienimmäksi ja kauneimmaksi. Epäitsenäisellä kauppalalla oli ainutlaatuinen asema Suomen suuriruhtinaskunnassa ja itsenäisessä Suomessa (Seppälä 2008, 4). Ikaalisten keskustassa asui ennen vanhaan virkamiehiä, kauppiaita, nimismies, kihlakunnan tuomari ja niin edelleen. Kauppalan herrasväki pyrki alusta alkaen kehittämään kauppalasta mahdollisimman kaupunkimaista asuinpaikkaa. Eräs sellainen tunnusmerkki olivat yleiset saunat, jossa asukkaat saivat käydä saunottelemassa pientä maksua vastaan (Nallimaa-Luoto 2007, 117).

1.1 Eräsen Sauna

Suomenkielisiä kauppiaita oli silloin Ikaalisissa vähän. Gustav Nestor Eränen oli suomenkielinen kauppias, joka oli saavuttanut kauppalassa suuren luottamuksen. G. N. Eränen oli Juhtimäestä kotoisin, ja hän oli ensimmäinen ikaalislainen kauppias kauppalassa. Ikaalisten kauppalassa hän harjoitti laajaa ja menestyksellistä liiketoimintaa, ja hänen jälkeläisensä ovat vaikuttaneet monin tavoin Ikaalisten kulttuurielämässä (Nallimaa-Luoto 2007, 112).

KUVA 1. Gustaf Nestor Eränen (Kuva: Seppälä 2008, 60)

Eräsen liiketoiminnan menestys perustui kirjanpitoon ja kaupantekotaitoihin. Kauppias ja hänen veljensä olivat aikaisemmin olleet kuuluisan kurulaisen maakauppiaan Antti Toikkosen palveluksessa ja oppineet sieltä kaupantekoa. Hän osti maanviljelijöiltä kaikkea, mitä oli myytävänä, ja vei tuotteita Pietariin asti, muun muassa voita, nahkoja, metsänriistaa, luita ym. G. N Eräsen ruoka- ja taloustavaroita myyvä liike laajeni 1870-luvulla paikkakunnan suurimmaksi (Nallimaa-Luoto 2007, 110). G. N Eränen oli yksi miehistä, jotka 30.7.1892 perustivat kauppalan Seurahuoneella Ikaalisten Telefoni Osakeyhtiön. Vahvistamaton perimätieto kertoo hänen vetäneen omalla kustannuksellaan johdot Kyröskoskelta Ikaalisiin (Nallimaa-Luoto 2007, 168.)

Kauppias Eränen oli matkoillaan tutustunut Naantalissa kylpylätoimintaan ja laitosten tarjoamiin hoitoihin. Kauppias innostui ja perusti muutamien muiden kauppalan liikemiesten kanssa vuonna 1884 yhtiön, joka rakennutti Toivolansaareen vievän sillan pieleen kylpylaitoksen ”Eräsen saunan”. (Karhunen 2008, 11.) 1800-luvun tapahtuneiden kaupunkien suurpalojen jälkeen saunojen rakentaminen kaupunkitonteille oli kiellettyä paloturvallisuussyistä (Suomen Saunaseura ry 2015). Eräsen saunassa olit vuorot miehille ja naisille erikseen päivällä, mutta iltaisin oli halvempi sekavuoro. Tästä saunasta sanotaan Ikaalisten kylpyläkulttuurin lähteneen liikkeelle. (Karhunen 2008, 11.)

KUVA 2. Ikaalisten ensimmäinen kylpylälaitos (Kuva: Nallimaa-Luoto 2007, 117)

Kauppalan liityttyä mukaan kylpylätoimintaan vuonna 1896 laitos nimitettiin ”Kauppalan saunaksi”. Laitos erosi tavallisesta suomalaisesta saunasta, sillä löylyjen ja

vihtojen lisäksi siellä oli tarjolla amme-, hako, savi- ym. kylpyjä. Niitä kävivät ikaalislaisten lisäksi nauttimassa kesävieraat, jotka olivat löytäneet tiensä kauppalaan Tampere–Porin radan valmistuttua 1895 ja höyrylaivaliikenteen Siurosta Ikaalisiin käynnistyttyä pari vuotta sen jälkeen. (Nallimaa-Luoto 2007, 117.)

Pienestä ” Eräsen saunasta” tuli todella suosittu ja uusien liikenneyhteyksien ansiosta Ikaalisiin alkoi saapua kylpylävieraita ympäri Suomen. He saapuivat höyrylaivoilla ja viettivät Kauppalassa koko pitkän kesän ja palasivat seuraavana vuonna uudestaan. (Nallimaa-Luoto 2007, 117.)

Vuonna 1901 Ikaalislainen – julkaisussa kuvaillaan kylpylää näin:

”Kauppalassa on olemassa yleinen kylpyhuone, joka semmoisenaan onkin varsin hyvä, siinä on ollut tarjolla kaikenlaatuisia enemmän käytettyjä kylpylajeja, kuten vihta-, amme-, hako-, savi- ym. kylpyjä, mutta sillä on se kieltämätön vika, että se on liian pieni. Viime-kuluneena kesänä, niin kuin jo ennenkin, valitettiin sen ahtautta ja riittämättömyyttä, jonka vuoksi useat eivät olleet tilaisuudessa saamaan kaikkia kylpyjä, jota olisivat halunneet. Siinä kun on ainoastaan yksi puki- ja yksi kylpyhuone ja sen lisäksi ainoastaan yksi kylpyamme...”. (Koskelo 1985, 31.)

Nimimerkki Eräs toteaa, että jos kesävieraita haluttiin saada Kauppalaan enemmän, olisi kylpylaitosta laajennettava ja hankittava heille tilaisuus elää ” halvalla ja hauskesti” (Koskelo 1985, 31).

1.2 Ikaalisten Kylpylaitos Oy

Kauppalan kokouksessa vuonna 1907 joulukuun lopussa päätettiin, että seuraavan vuoden talousarvioon ”lisätään 2000 markan suuruinen menoerä, jolla ostetaan osakkeita kauppalan perustettavaan kylpylaitososakeyhtiöön, sillä ehdolla että samaan osakeyhtiöön sitä ennen merkitään osakkeita vähintään 6000 markan edestä”. Yksityiset yritykset eivät todennäköisesti uskaltaneet sijoittaa rahojaan uuteen yritykseen, koska kaksi vuotta sen jälkeen kauppalankokous palaa asiaan ja lupaa ostaa osakkeita 4000 markalla, jos yritykset ostaisivat vähintään 2000 markalla. (Koskelo 1985, 31.)

Ikaalisten Kylpylaitos Oy perustettiin 1910 kesäkuussa, kun kauppalankokous lanasi kauppalan kassasta osakeyhtiölle 5000 markkaa kylpylaitoksen rakentamista varten. Tarkkoja tietoja rakentamisesta ei ole, koska kylpylää koskevat asiakirjat ovat hävinneet. Rouva Rothoviuksen mukaan ”rakennusta suurennettiin” (Koskelo 1985, 32).

KUVA 3. Kauppakirja (Kuva: Seppälä 2008, 62)

Uusi yhtiö laajensi vesihoitojen määrää, sekä kunnosti kylpylän ympärillä olevan puistoalueen ja hankki sinne ”puistosoffiksi” nimitettyjä istumapenkkejä. Uudistetussa kylpylässä oli tarjoilla savi-, hiilihappo-, mäntyhavu- sekä istumakylpyjä. Kylpylävieraat kävivät rentoutumassa höyrykaapissa ja peseytymässä erikoisessa suihkussa, johon lämmin ja kylmä vesi tulivat paineella putkia pitkiin vintillä olevista säiliöstä ja sekoittuvat tarvittavan lämpöiseksi. Lääkäri valvoi silloin toimintaa, kun asiakkaat nauttivat kylvyistä. (Nallimaa-Luoto 2007, 117.)

Rauhallisen pikkukauppalamiljööön lisäksi Ikaalisten vanhan kylpylän vetonaula oli erityislaatuinen ja täysin hiekaton sininen savi. Kylpylaitoksen lämmittäjänä toiminut kauppalanvouti Väinö Sarin kaivoi ihmeaineen aivan suoraan kylpylän rannalta nykyisen pesäpallokentän kohdalta. Savi karrättiin kylpylään ja lämmitettiin ämpäreissä hierontaa ja haudekylpyjä varten. Ikaalisten ainutlaatuista savea haettiin paljon yksityiskäyttöön pitkien matkojen takaa ja myytiin myös ulkomaille. (Karhunen 2008, 11.)

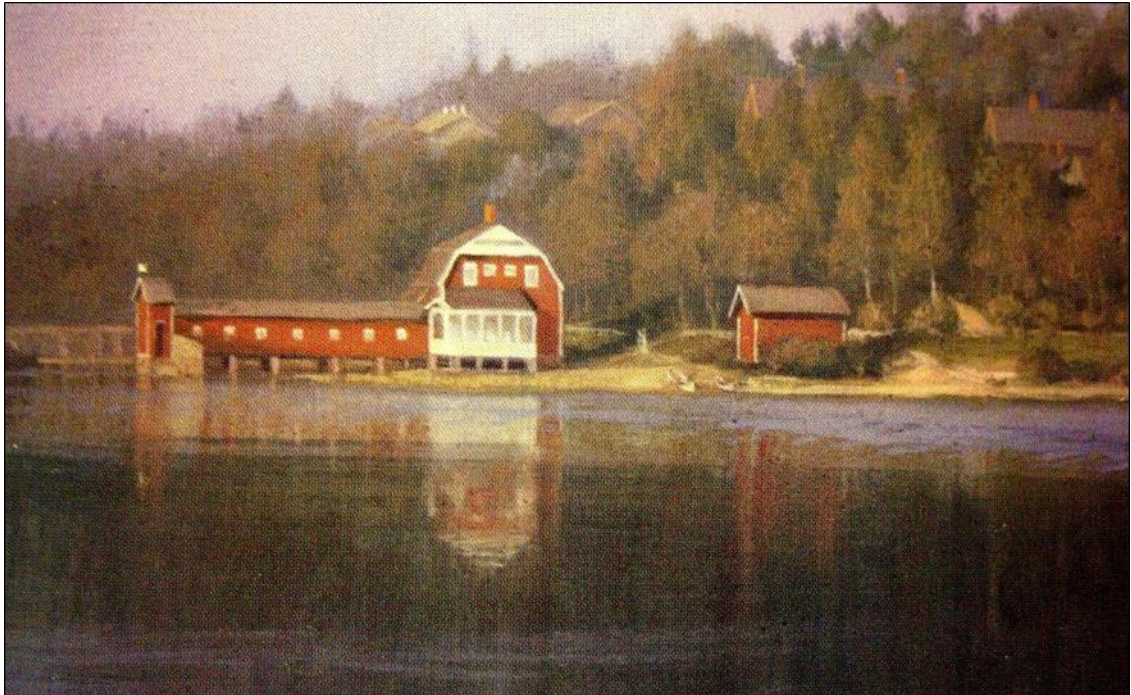
Kylpyläelämään kuuluivat myös erilaiset ohjelmapalvelut, kuten uinti, kroketinpeluu ja ympäristöön tehdyt retket. Suosittuja huviretken kohteita olivat Inkulan Salmi Viljakkalassa sekä Sipsiön ja Haapamaan kylät Ikaalisissa. Kyrösjärvellä pidettiin vieraille soutukilpailuja sekä järjestettiin huvireissuja kirkkoveneillä. Heinäkuun lopussa vietettiin Naantalin malliin Unikeonpäivää, jolloin katukuvassa nähtiin värikkäitä naamiaisasuisia kulkueita mukanaan monenmoisia soittimia. Syyskesällä iltojen pimetessä tehtiin ns. venetsian-retkiä, eli soudettiin kauppalan edustalla gondoleilla, joiden keulaan oli kiinnitetty lyhtyjä. Kaikki nämä olivat tietysti herrasväen harrastuksia, johon tavallisella kansalla ei ollut varaa eikä edes mahdollisuuksia. (Nallimaa-Luoto 2007, 117.)

KUVA 4. Kylpylän kesävieraat (Kuva: Seppälä 2008, 65)

Kylpylävieraiden määrästä ei ole kovin tarkkoja tietoja. Vuonna 1916 ilmoittautuneiden määrä oli jopa 150. Kylpylän toimintaa eivät tukahduttaneet edes kesän 1917 sisäpoliittiset levottomuudet. Sisällisota vaikutti siihen, että kesällä 1918 oli kylpylävieraita tavallista vähemmän. Vieraat viettivät kauppalassa yleensä koko kesän ja palasivat seuraavinakin kesinä, mihin olivat todennäköisesti osaksi syynä kauppalan väestön ja kylpyvieraiden välille syntyneet ystävyysuhteet. Kylpylävieraat majoittuivat kauppalalaisten koteihin. Aukkaat vuokrasivat omia asuntoja kylpylävieraitten käyttöön. Paikkakuntalaisiin vedottiin Ikaalinen-lehdenkin välityksellä uusien vuokrahuoneiden saamiseksi. (Nallimaa-Luoto 2007, 119.)

Kylpylä synnytti paikkakunnalle myös uusia palveluyrityksiä. Seurahuoneella pidettiin kesäravintolaa, jossa kylpylävieraat kävivät syömässä ja kahvittelemassa. Kauppalan hallitus vuokrasi ravintolanpito-oikeudet joka kevät eniten tarjoavalle ravintolanpitäjälle. Kauppalassa toimi myös rouva Mimmi Blomin pitämä ravintola, ja Rahkolassa oli mahdollisuus ruokailuun. Illalla kokoonnuttiin soittopaviljongille eli ”Pöntölle”, missä pidettiin kesäjuhlia. Paviljongista sai ostaa virvokkeeksi kahvia ja simaa. (Nallimaa-Luoto 2007, 119.)

KUVA 5. Wanha Ikaalisten kylpylaitos. Kuva on Leo Frangin kuvaama vuodelta 1916 (Kuva: Seppälä 2008, 63)

Ikaalisissa kävi kesäaikana tasaisesti noin 300 vierasta aina Helsingistä ja jopa ulkomailta asti. Vieraiden kotipaikkakunnasta ja sosiaalisesta asemasta tietoja on ainoastaan vuosilta 1922 ja 1923. Näinä vuosina on eniten vieraita tullut Helsingistä ja Tampereelta. Vieraat kuuluivat ylempiin sosiaaliluokkiin, joihin kuuluneilla on ollut aikaa ja rahaa viettää koko kesä lomailleen. Ikaalinen olikin ennen kaikkea rikkaiden lomaviettopaikka (Nallimaa-Luoto 2007, 119).

Syys- ja talviaikana kun kesävieraat olivat lähteneet, kylpylä toimi tavallisena vihtasaunana kaksi kertaa viikossa. Ensin oli vain yksi löylyhuone, jossa naisilla ja miehillä omat vuorot. Illalla oli sekasauna, jonne sisäänpääsykin oli edullisempi. Sauna oli yleinen kuntalaisten kohtauspaikka, jossa oli hauskaa tavata toisia ja keskustella ajankohtaisista asioista. (Ikaalisten Joulu 1976, 11.)

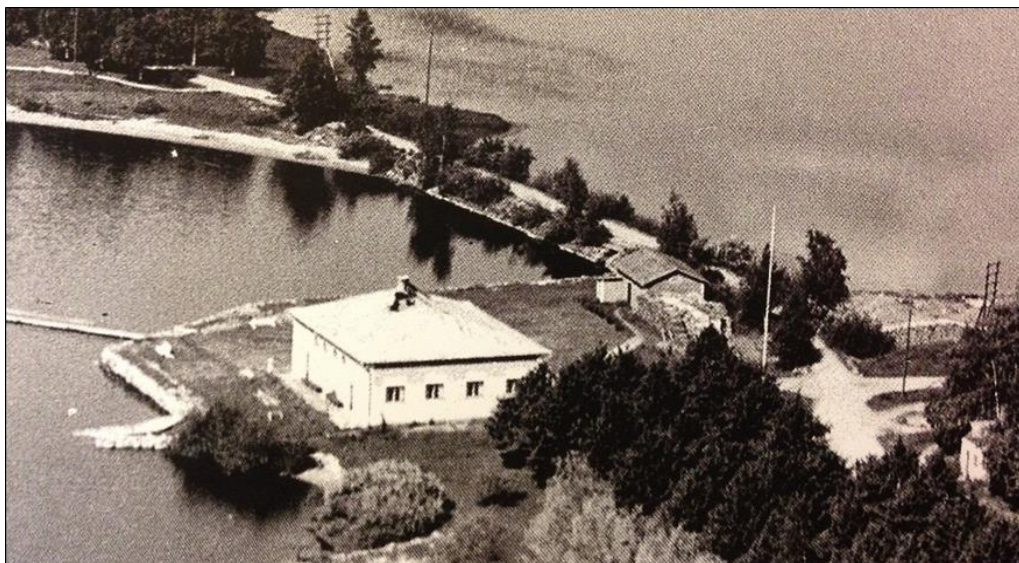
Vuonna 1925 kylpylän johtokuntaa uusitiin ja toimitusjohtajaksi valittiin piirieläinlääkäri Oskar Eränen. Kylpylän konttoria hoiti hänen siskonsa, neiti Iida Eränen, joka mm. hankki kesävieraille asunnot kauppalasta, otti vieraita vastaan laivalaiturilla. Kyrösjärvi-laivan saapuessa ja opasti heidät majapaikkoihinsa. (Seppälä, 2008, 64.)

1.3 Kylpylä saa uuden rakennuksen

Keväällä 1925 kylpylaitoksessa suoritettiin korjauksia, jotka pian osoittautuivat riittämättömiksi (Nallimaa-Luoto 2007, 411). Vanhan kylpylän tilalle alettiin kaivata uutta kylpylää. Paikallinen lehtiyritys Ikaalinen Oy päätti vuonna 1926 ostaa kylpylaitoksen osakkaita 5000 markalla ja rakentaa kylpylän uudelleen. Uuden kylpylän uskottiin tuovan entistä enemmän vierailijoita Ikaalisiin. Kylpylän korjaamiseen käytettiin 100 000 markkaa. Ikaalinen Oy:n osuus oli silloin 5 prosenttia. (Raipala 2013, 252.)

Marraskuussa 1927 Oskari Eränen kirjoitti lehdessä, että kylpylaitos on avattu:

”Kylpylaitoksella on 2 saunaa, 2 höyrykaappia, 6 kylpyammetta, 8 suihkua ja 16 pukuhuonetta yleisön käytössä. Ulkoasultaan on tämä sementtitiilistä rakennettu, peltikatolla varustettu kylpylaitos uljas ja tyylikäs. Kunhan sen ympäristö ennätetään saada siivotuksi, istutuksilla kaunistetuksi ja muut puutteellisuudet poistetuksi, niin uskon sen varmasti tyydyttävän, ei ainoastaan omanpaikkaisia kylpijöitä, vaan myöskin vaateliaita kesävieraita”. (Raipala, 2013, 252–253.)

KUVA 6. Ikaalisten kylpylälaitos (Kuva: Seppälä 2008, 63)

Bertel Strömmerin piirtämä uusi sementtitiilirakennus otettiin käyttöön keväällä 1928. Saunottajaksi palkattiin naisten puolelle Sandra Värälä, miesten puolelle Miina Kuusela ja lämmittäjäksi ja koneenkäyttäjäksi Vilho Kuusela. Sitten Vilho Kuuselan tilalle tuli Väinö Sarin ja Miina Kuuselan tilalle Tilda Sarin. Saunottajat heittivät löylyt, pesivät asiakkaat ja antoivat savihoitoja, hierontaa ja männynhavukylpyjä. Kerrallaan pystyttiin antamaan hoitoja 16 kylpöijälle. Kylpölävieraat olivat enimmäkseen vanhempaa väkeä, jotka nauttivat kauniista ja rauhallisesta ympäristöstä ja hyvästä hoidosta. Lauantai-iltaisina sauna täyttyi kauppalan omista asukkaista, ja jotkut heistä kokeilivat jopa savikylpyjäkin. (Nallimaa-Luoto 2007, 411–413.)

1.4 Kylpölätoiminta kauppalan rannassa hiipuu

Vuonna 1929 alkanut talouslama alkoi tuoda yhtiölle vaikeuksia, ja laitos joutui Säästöpankin haltuun vuonna 1937. Tässä tilanteessa Ikaalinen Oy osti kylpölälaitoksen 135 000 markalla vuonna 1939. (Raipala 2013, 253.) Samassa yhteydessä perustettiin Ikaalisten Kylpölä Oy, jonka osakkeista 1345 oli Ikaalinen Oy:llä ja loput 5 Vilho Stenrosilla, Arvo Erholmilla, Einari Auterolla ja Seth Vesalla, josta tuli uuden yhtiön toimitusjohtaja. (Nallimaa-Luoto 2007, 414.)

Kylpölälaitos ei kuitenkaan osoittautunut erityisen kannattavaksi sijoitukseksi. Toinen maailmansota vaikutti kylpölään menestykseen sen verran, että kylpölään toiminta hiipui. Kylpölä olisi kaivannut korjausta, ja tärkeimmät asiakkaat eli kauppalaalaiset alkoivat rakentaa omia saunoja. Vuonna 1952 jouduttiin toteamaan, että ”höyrypannun putkisto ja vesiammeet ovat loppuun käytetyt ja perinpohjaista kunnostamista on ryhdyttävä valmistelemaan”. Kunnanvaltuusto hylkäsi anomuksen kylpölään korjausavustuksesta, ja laitos jäi vähitellen pois käytöstä. Ikaalisten Kylpölä Oy:n yhtiökokous päätti vuonna 1955, että kylpölä myydään, jos siitä saadaan kohtuullinen hinta. Lopulta kylpöläyhtiö sulautettiin Ikaalinen Oy:öön vuonna 1970. (Raipala 2013, 253.)

KUVA 7. Kylpölään mainos (Kuva: Pohjois-Satakunnan Matkailuseura ry, 1937, 12)

2 LOMAKOTI TUOMARLA

Nykyisen Ikaalisten Kylpylän alueella sijaitsee keltainen kartanorakennus, jonka kaikki kylpylävieraat ovat varmasti huomanneet. Vanha kartanoalue on tärkeä osa koko Ikaalisten historiaa. Tästä kartanosta Ikaalisten Kylpylä lähti kehittymään nykymuotoonsa, vaikka alun perin kylpyläelämää elettiin järven toisella puolella eli Ikaalisten keskustassa.

2.1 Nygårdin kartano Meriväen Liitolle

Nygårdin kartano oli ainut kartano Ikaalisissa. Vuonna 1863 kihlakunnan tuomari Gustaf Adolf Wegelius Seinäjoelta osti kartanon. Kartanossa istuttiin käräjiä tuomari Wegeliuksen ajoista aina 1930-luvulle asti. Wegeliukset myivät talon eteenpäin ja jossain vaiheessa omistajiksi tulivat Suonpää. Verner ja Salli Suonpää myivät talon edelleen Meijeriväen Liitto ry -nimiselle yhdistykselle vuonna 1955. (Polvi 2002,16.)

KUVA 8. Nygårdin kartano (Kuva: Merle Uljas 2014)

Meijerialan Ammattilaiset MVL perustettiin 27. toukokuuta 1945 Tampereella nimellä Meijeriammattiväen Yhdistys. Yhdistyksen nimi muutettiin Meijeriväen Liitoksi. Liiton yhdeksi tavoitteena oli alusta alkaen ollut lomakodin hankkiminen, koska

meijeriväenpiirissä oli paljon reumasairaita. Heikki Norri, joka oli liiton sihteeri, teki aikoinaan aloitteen Maitoväen Reuma- ja Lomaliitto ry:n perustamiseksi. Ainutlaatuisella maitokeräyksellä kerättiin rahoja kylpylää varten osuusmeijereiden maidontuottajilta. Meijerit keräsivät maidonmaidontuottajaa kohden 2,5 maitolitrin hinnan kuukaudessa vuoden ajan. Mottona heillä oli ”Oma loma kaikille!”. Asia herätti huomioita, sana kulki ja lahjoitukset kertyivät. Keräyksessä oli mukana huikeat 280 000 lahjoittajaa. Lisäksi järjestettiin Kultasade-arpajaisia, ilmakiertueita, anottiin raha-automaattivaroja ym. Tavoite oli 10 miljoonaa markkaa. (Haavisto 2012, 271.)

Kun rahaa oli saatu kerättyä riittävästi, alettiin etsiä sopivaa lomapaikkaa. Lomapaikkaa etsittiin jopa ilmoituksella Maaseudun Tulevaisuus lehdessä. Lopulta saatiin vinkki Ikaalisten Osuusmeijerin isännöitsijä Matti Heiniseltä, että vanha käräjätupa Ikaalisissa oli myynnissä. Heikki Norri osti sen vuonna 1955 joulukuun 12.päivän MLV:n jäsenten vapaa-ajanviettopaikaksi. Samalla ostettiin myös Haapamäen tilat Ikaalisten Kilvakkalan kylästä sekä Teinimäen tilan Kartun kylästä. Yhteispinta-ala oli 40 ha, josta peltoa oli 12 ha. Kauppahinta oli 10 050 000mk. Osa hinnasta maksettiin käteisellä ja osaan otettiin kiinnelainaa. Kauppakirjan allekirjoittivat Heikki Norri ja Paavo Nieminen. Lomakotia alettiin kutsua Tuomarlaksi, koska se oli suurimman päätilan alkuperäinen nimi. Talossa oli vuodepaikkoja 70 henkilölle. (Haavisto 2012, 271.)

Vanha kartano piti saada vielä lomailukuntoon. Huoneita ja kalusteita oli kunnostettava. Vuoden 1956 Meijeriväen Liiton vuosikokous valtuutti liiton johtokunnan ottamaan 3 miljoonan markan kiinnelainan Tuomarlan varustamiseksi asianmukaiseen valmiuteen ottamaan vastaan vieraita. (Ahlstrand 1995, 199.)

2.2 Lomakoti avataan

Kun lomakoti oli hankittu, sitä alettiin talkoohengellä kunnostaa käyttötarkoitukseen paremmin sopivaksi. MLV:n jäsenet sekä Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Hämeen meijeriväki viettivät isoin seuruein aikaa Tuomarlaa raivaamassa ja kunnostamassa. Huoneiston huoneet olivat tyhjiä, ja niiden sisustamiseen tarvittiin lahjoituksia. Huomattavan summan myönsi Valio, ja rahat käytettiin huonekalujen hankintaan. Yhdistyksiltä sekä yksityisiltä saatiin lahjoituksina tauluja, seinävaatteita, lamppeja, kirjoja, radio ym. Siitä huolimatta, että lahjoituksia tuli reilusti, paljon puuttui vielä.

Tuomarlan varustamiseksi asianmukaiseen kuntoon otettiin lainaa kolme miljoona markkaa. Pukaran Mäkelästä tuotiin käytetty savusauna, joka pystytettiin rantaan. (Haavisto 2012, 271.)

Lomakoti avattiin 23.6.1956. Maitotalouslehdessä oli nimimerkki Petterin runo:

*”On Tuomarla avattu käyttöön nyt
sinne käykää joukoin sankoin
on suuri unelma täyttynyt
sitä vaalikaa joukoin sankoin.
On ihana puistikko Tuomarlan ja vehmaat rantamat sen.
Voi kuulla sen honkien huminan ja laulelon laineiden.”*

Lomakodin vieraista piti aluksi huolta Ester Kanko yksinään. Hän oli kylpylän ensimmäinen työntekijä, joka myös yöpyi keittiön peräkammarissa. Esterin työtehtäviin kuului ruoanlaitto, siivous, saunan lämmitys sekä pyykkien pesu saunassa ja huuhtelu järvessä. Pyykkejä käytiin mankeloimassa järven toisella puolella. Mankeli oli Säästöpankin alakerrassa ja sinne mentiin soutuveneellä. Pyykkihommot olivat sen verran rankkoja, että niihin sai ottaa apuihmisen. Vieraille tarjottiin majoituksen lisäksi myös täysihoitoa. Tarjontaan kuului aamupala, lounas, päivällinen sekä iltakahvit. Kaikki ruoat valmistettiin omassa keittiössä. Ruoka-aineet Ester haki Kilvakkalan kaupoista ja maitotuotteet suoraan meijeristä. Jääkaappia ei ollut, vaan kylmätilana oli kellari. Lomalaiset majoittuivat pää- ja käräjärakennuksissa. (Haavisto 2012, 272.)

Tuomarlan vihkiäisiä vietettiin heinäkuun 28. päivänä vuonna 1957. Vihkiäisin osallistui yli 450 meijeriammattilaista ja yhteistyökumppaneita eri yrityksistä. Paikalla oli koko meijeriteollisuuden ”kerma”, kuten Maitotalouden lehti asiasta uutisoi. Lomakoti aloitti virallisesti toimintansa 1.6.1958. (Ahlstrand 1995, 199.)

Maitotalouslehdessä oli ilmoitus, miten tulla Tuomarlaan:

”Autosta olisi jäätävä pois Kilvakkalassa. Kilvakkalasta on sitten jatkettava matkaa vain jalkapatikassa – mikäli ei satu onni potkaisemaan jonkun ohi ajavan pikkuauton muodossa, joka tarjoaisi kyytiä tuolle 2,5 km:n pituiselle lopputaipaleelle. Tai, Ikaalisiin päästyä voipi valita Lomakodin numeron 134 ja tiedustella, tulisiko joku `avulias Aatu`

vedenpitävällä purkilla noutamaan matkalaisen Ikaalisten kauppalan rannasta, jonne Lomakodista on kilometrin soutumatka. Ellei tällaista ritaria löydy, ei auta muu muin jatkaa matkaa edellä olevien ohjeitten mukaan Kilvakkalaan, josta edelleen apostolin kyydillä 2,5 km. Mutta silloinhan sitä ollaan jo Lomakodissa.” (Haavisto 2012, 273.)

Meijeriväen sihteeri Heikki Norri kävi Italiassa tutustumassa kylpylaitoksiin ja sai sieltä erinomaisen idean perustaa kylpylä ennen kaikkea reumasairaille Lomakodin yhteyteen. Lomakotiyhdistyksen säännöt muutettiin kylpylätoimintaa kattaviksi ja yhdistys sai uuden nimen: Tuomarlan Reumaliitto ry. ”Puskaradio” käynnistettiin kehumään Tuomarlaa. Sen käyttö vilkastuikin siinä määrin, että halukkaita lomailijoita oli tulossa enemmän kuin voitiin ottaa. Samana vuonna kylpylän rantaan rakennettiin myös rantasauna, joka on edelleen suosittu kylpylävieraiden keskuudessa. Ensimmäisen kerran saunassa kylvettiin juhannusaattona 1958. (Haavisto 2012, 273.)

KUVA 9. Kylpylän rantasauna 1975 (Kuva: Postikortti)

Virallinen lupaa harjoittaa matkustajakotiliikettä saatiin kuitenkin vasta 30.6.1959. Lomakodin käyttö vilkastui, ja yhdistys alkoi olla melkein velaton. Vuonna 1959 alettiin suunnitella laajentamista. (Haavisto 2007, 273.) Kahdeksan vuoden ajan Tuomarla oli ollut pääasiallisesti Meijeriväen kesäviettopaikka (Koskelo & Lammi 1991, 218).

3 IKAALISTEN KYLPYLÄ JA KUNTOUTUSLAITOS

1960-luvulla Meijeriväellä heräsi idea kehittää Tuomarlan vapaa-ajanviettopaikan ja lomakodin toimintaa kylpylätoiminnaksi. Vuonna 1963 tehtiin sopimus, että Meijeriväen Liitto vuokrasi omistamansa maa-alueet ja rakennukset Tuomarlan Reumaliitolle 50 vuoden ajaksi. Kylpylän mallia haettiin keskieurooppalaisista reumakylpylöistä, joihin Heikki Norri ja Vieno Laine tekivät useita tutustumismatkoja. Liitto keräsi rahoja kylpylää varten maidontuottajilta. Summa pidätettiin maidontuottajien maitotilistä. Vastineeksi jäsenille luvattiin 10 % alennusta palveluista. Lahjoituksia saatiin myös Tekno-Säästöltä, Famokselta, Uolta ja Persililtä. Kylpylän rakentamista tukivat muun muassa presidentti Urho Kekkonen, pääministeri Johannes Virolainen sekä V. J. Sukselainen. (Rantasipi 2014.)

Kylpylärakennuksen suunnittelu annettiin arkkitehtitoimisto Veikko Larkakselle, jossa arkkitehti Lauri Havasti otti asian ideoitavakseen. Vuonna 1963 syksyllä Ikaalisten Reumakylpylän piirustukset ja suunnitelma olivat valmiit. Rakennusliike Tasera Tampereelta alkoi rakentaa uutta kylpylärakennusta. (Haavisto 2012, 273.) 19.11.1963 rakennus merkittiin maastoon, ja 23.11.1963 alkoi maan kaivuu. Harjannostajaiset pidettiin 26.7.1964. (Rantasipi 2014.)

3.1 Kylpylän avajaiset

Vuonna 1964 joulukuussa valmistuikin uusi päärakennus eli nykyinen kuntoutumiskeskus. Nimeksi tuli Ikaalisten Kylpylä- ja kuntoutuslaitos. Sen omisti Terveyskylpylä liitto ry, ja jäseniä olivat edelleen Meijeriväen Liiton jäsenet. Rakennuksessa oli pieni ravintola, 21 hotellihuonetta, hoitotilat, savihoitolaosasto, sauna, voimistelusalja ja uimahalli. Majoitustiloja oli yli sadalle hengelle. Johtajana oli Heikki Norri. Ravintolapäällikkö oli Lahja Vähätalo, ja talonmieheksi ryhtyi Paavo Pitkänen. Martti Aimonen toimi hoitupuolen lääkärinä ja Aira Ylistaro ylihoitajana. Lisäksi palkkatiin toimihenkilöitä, hieroja, harjoittelijoita, keittiöhenkilökuntaa ja siivoojia. (Haavisto 2012, 273.)

Hoitopaikkoja ja hotellihuoneita oli alun perin 30–40 hengelle ja ruokailutiloja ravintolassa yli sadalle. Fysikaalisella hoito-osastolla oli tarjolla monipuolinen valikoima erilaisia hoitoja. Niihin kuuluivat mm. savihieronta ja savikääreet, joihin edelleen käytettiin Kyrösjärven pohjasta kaivettua savea. Osa asiakkaista tuli vakuutusyhtiön lähettämänä saamaan jälkihoitoa tapaturmien aiheuttamiin vammoihin, ja lisäksi reuma- ja sydäninfarktipotilaita. Vuonna 1964 oli tullut voimaan sairausvakuutuslaki, jonka perusteella osa kustannuksista korvattiin. Kylpylähoidoista kävivät nauttimassa myös julkisuuden henkilöt. (Nallimaa-Luoto 2007, 583.)

Kylpylän juhlalliset avajaiset pidettiin 5.7.1965. Vieraat toivotti tervetulleeksi isännöitsijä Vieno Laine. Juhlapuheen piti professori Leo Noro. Lääkintäneuvos Risto Pätiälä totesi, että moderni kylpylärakennus aivan hätkähdytti häntä ajanmukaisuudellaan ja tarkoituksenmukaisuudellaan. Ensimmäinen kylpylävieras oli pääministeri Johannes Virolainen, joka silloin toimi presidentin Urho Kekkosen sijaisena. Kekkonen oli itse samaan aikaan valtiovierailulla Intiassa. (Haavisto 2012, 274.)

KUVA 10. Ikaalisten Kylpylä 1967 (Kuva: Postikortti)

Paikallislehti Pohjois-Satakunta totesi vanhan kylpylän perinteiden heränneen henkiin: ”Tänne on rakennettu kylpylä- ja kuntouttamislaitos, joka vastaa tämän hetken Keski-Euroopan kylpylöitä sekä rakenteeltaan että hoitomenetelmiltään. Keskieurooppalainen

kylpylä on siirretty suomalaiseen maisemaan kuitenkin huomioon ottaen sen, mikä soveltuu meidän oloihimme ja vastaa käsityksiämme terveydenhoidosta ja kuntouttamisesta.” (Raipala, 2013, 129.)

Alkuaan kylpylän markkinointi tapahtui Helsingistä Terveyskylpyläliiton toimistosta. Terveyskylpyläliitto ja Ikaalisten kylpylä työllistivät Meijeriväen Liiton johtoa jo siinä määrin, että liittojen toiminnot päätettiin johtokunnan päätöksellä jakaa. Vuonna 1966 Terveyskylpyläliitto muutti Helsingistä Ikaalisiin ja päätoimiseksi Terveyskylpyläliiton johtajaksi ja kylpylän johtajaksi tuli Heikki Norri. Meijeriväen Liiton toiminnanjohtajana aloitti isännöitsijä Kaarlo Ahokallio. (Haavisto 2012, 274.)

KUVA 11. Kylpylän uusi päärakennus sekä Tuomarla 60-luvulla (Kuva: Postikortti)

3.2 Presidentti Kekkonen vierailee

Ikaalinen sai kunniaviavieraan, kun tasavallan presidentti Urho Kekkonen vieraili kylpylässä keväällä 1967. Nelipäiväsen vierailunsa aikana presidentti tutustui Ikaalisten Kylpylä-Kuntoutuslaitokseen ja sen hoitomenetelmiin. Ohjelmaan sisältyi mm. saunomista, uintia, sähkögalvaanisia ja muita terveyshoitoja. Paikkakuntalaiset näkivät

hänen lenkkeilevän kylpylän maastossa sekä onkivan Kyrösjärven jäällä. Presidentti oli erittäin tyytyväinen oleskeluunsa ja valitti vain ajan niukkuutta. (Raipala, 2013, 131.)

3.3 Laajennustyöt

Kylpylästä yritettiin saada mahdollisimman eurooppalaistyylinen. Laitoksen tiloja laajennettiin ja saneerattiin vuosina 1967–1970 moneen kertaan. Huoneita rakennettiin lisää, tehtiin talvipuutarha, jossa kasvoi komeita eksoottisia kasveja, sekä ” roomalainen kylpylä”. Sinne oli tarkoitus tuoda ulkomailta mineraalivettä, jossa asiakkaat voivat kylpeä, mutta jostain syystä yritys ei onnistunut. Rakennuksen katolle tehtiin aurinkoterassi, jonne tuotiin hiekkaa. Siellä asiakkaat saattoivat ottaa aurinkoa lepotuolissa, aivan kuin jossain kauempana etelässä. Ravintolaa suurennettiin, ja sen alle rakennettiin uima-allas ja sauna. Rakennustöitä teki Rakennusliike Kaarlo Kestinen Ikaalisista. (Haavisto 2007, 274.)

KUVA 12. Terveyskylpylän päärakennus 70-luvulla (Kuva: Postikortti)

Nykyisin tässä rakennuksessa toimii kuntoutumiskeskus, jossa on 30 huonetta. Huoneet ovat vain kuntoutusasiakkaiden käytössä. Huonevarustukseen kuuluu WC, suihku, puhelin, TV ja osassa huoneissa oma parveke. Kuntoutumiskeskuksessa on myös hoito-osasto, Kauneuskeskus Fiikus, parturi-kampaamo, terveydenhoitopalvelut, luentotiloja, lukusali ja Wanha ravintola -niminen tilausravintola. Yhdyskäytävää pitkin pääsee päärakennus Maininkiin. (Rantasipi 2014.)

Klubisauna valmistui 1960-luvun lopulla. Sen rakensi Risto Kulmanen Kovelahdesta, ja se oli ensimmäinen sauna Suomessa, joka sai anniskeluoikeudet. Klubiosakkeita myytiin vuosina 1968–1972. Osakkeet maksoivat 10 mk/kpl. Kuitenkin pian rakennuksen valmistuttua saunan sisustus paloi, koska joku oli unohtanut kaasulla lämmitettävän saunan päälle. Helsingistä tilatiin saman tien yritys, joka hiekkapuhaltimella siivosi saunan käyttökuntoon. (Haavisto 2007, 274.)

KUVA 13. Kylpylän alue 60-luvulla (Kuva: Postikortti)

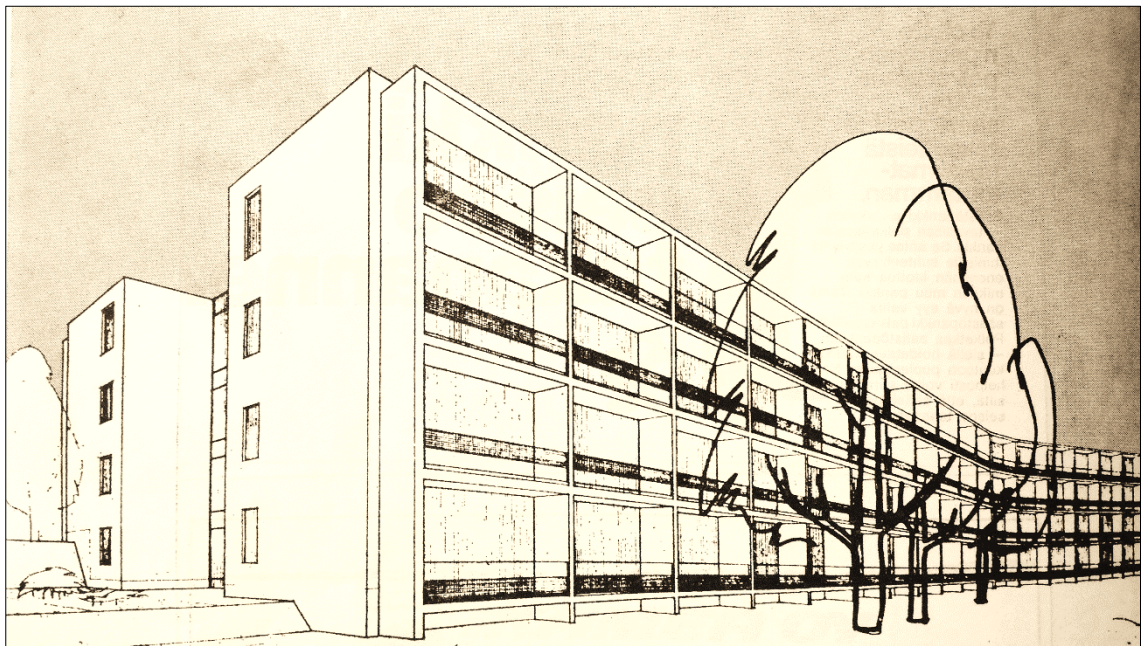

KUVA. 14. Kylpylärakennus 60-luvulla järveltä nähtynä (Kuva: Postikortti)

4 KYLPYLÄALUE LAAJENEE

Ikaalinen piti kiinni johtavasta asemastaan kylpyläkaupunkina. Eurooppalaistyylinen kylpylätoiminta loi aivan uudet puitteet arvokkaana taustana toimineelle Ikaalisten kylpyläperinteelle. Ikaalisten Kylpylän malliin rakennettiin useita kylpylöitä ympäri Suomen. Muutaman vuoden kuluessa kylpylän suosio kasvoi sekä toiminta laajeni siinä määrin, että oli tarve saada lisää majoituskapasiteettia. Näin olleen alettiin suunnitella taas kerran laajennusta – kerrostaloja osaketaloiksi. (Ikaalisten jouluku 1972, 26–27.)

Vuonna 1970 Helvi Wegelius alkoi kaupitella maita ja taloa kylpylän ympäriltä. Heikki Norri osti maat ensin itselleni ja myi ne sitten myöhemmin kerrostalojen rakennuspaikaksi. Arkkitehtitoimisto Havaste & Tamminen teki piirustukset, ja Rakennusliike Kaarlo Kestinen alkoi rakentaa taloja. Uudet lomarakennukset sai nimikseen Kylpylä-Hotelli ja Terme. Lainaa rakentamiseen ei tarvinnut ottaa. (Haavisto 2012, 274.)

KUVA 15. Kylpylä-Hotellin piirustukset (Kuva: Ikaalisten jouluku 1972, 26).

4.1 Kylpylä-Hotelli

Kylpylä-Hotellia alettiin rakentaa vuonna 1971. Lomaosakkeilla oli niin kova menekki, että ne myytiin kaikki etukäteen. Suuren suosion vuoksi Kylpylä-Hotellin korkeutta

lisättiin yhdellä kerroksella kautta linjan. Hotelliin rakennettiin 138 yksiötä, kahvio, posti ja liiketiloja sekä talvipuutarha. Kylpylä-Hotelli valmistui vuonna 1973. Kasvit talvipuutarhaan saatiin lahjoituksina paikallisilta ympäri Ikaalisia. Kauniit kaiteet hotelliin teki Arvi Bergman yhdessä työmiestensä kanssa. (Haavisto 2012, 274.)

Kylpylän ”puutarhassa” sijaitseva kahvila oli todella suosittu. Ihmiset saattoivat tulla hyvinkin kaukaa ihastelemaan kasveja ja juomaan kahvit. Kahvilassa oli myynnissä maukkaita leivonnaisia sekä sämpylöitä. Paikka oli suosittu myös paikkakuntalaisten keskuudessa: he saattoivat jopa kävellä Ikaalisten keskustasta kylpylään kahvittelemaan, varsinkin talvella, kun jäätie oli avattu ja kahvilaan oli lyhempi matka. (Moberg 2014.)

KUVA 16. Talvipuutarha 1980 (Kuva: Postikortti)

Mitä Terveyskylpylä tarjoaa Sinulle, paikkakuntalainen?

- **HOITOJA JA KUNTOOUTUSTA** arkisin klo 8—16.00. Tiedäthän, että voit tulla hoitoihin ilman lääkärin lähetettäkin.
- **MAKOISIA LÖYLYJÄ JA UINTIMAHDOLLISUUDEN.** Sauna-aika joka päivä, naiset klo 13—15.00, miehet klo 15—17.00, arkisin klo 12—20.00 Termellä. Su 13—16.00.
- **ENTISTÄ PAREMPAA JA TERVEELLISEMPÄÄ RUOKAA.** Seisova lounaspöytä arkisin klo 11—14.00, su klo 12—15.00. Päivällinen klo 16.30—18.00. Muis-tathan myös herkulliset à la carte -annoksemme. **MAISTELLAAN!**
- **MUITA RAVINTOLAPALVELUJA JA TANSSIA** joka ilta. Su ja ma levytanssit, muina iltoina orkesteri-musiikki ohjaa askeleitasi.
- **KOKOUS- JA KURSSITILAA:** nykyisin kokoonnu-taan myös Tuomarlan kartanon päärakennuksen uusissa tiloissa.
- **TILAA YÖPYJILLE:** vieraasikin voit meillä majoit-taa!

Terveysten merkeissä:

HYVÄÄ JOULUA JA ONNEA VUODELLE 1977!

Ikaalisten Terveyskylpylä

39510 IKAALINEN 2
puh. 933-6451 vaihde

4.2 Hotelli Terme

Hotelli Termeä alettiin rakentaa vuonna 1973, ja 7-kerroksinen hotelli oli valmis vuonna 1975. Siihen tuli kaikkiaan 144 huonetta. Rakennukseen lisättiin piirustusten ohi yksi huoneistosiivu Wegeliuksen puoleiseen päähän. Hotelliin tuli uimahalli saunoineen, kahvio ja hoitotiloja. Apartmento-tyyppisissä hotellihuoneissa on pienoiskeittiö, WC, suihku, TV, puhelin ja parveke. (Haavisto 2012, 274) Hotelli Termessä oli myös hoito-osasto, jonka nimi oli Hoito-osasto 2. Osasto suljettiin 2000-luvun alussa. (Moberg 2014.)

KUVA 18. Ikaalisten Kylpylän alue vuonna 1975 (Kuva: Postikortti)

Rakennustyöt olivat tärkeitä myös paikkakuntalaisille jo senkin vuoksi, että ne työllistivät lähialueiden ihmisiä. Rakennustyömaalla työskenteli paljon Ikaalislaisia, ja töitä riitti monille muille. Valitettavasti kuitenkin sen jälkeen, kun hotellit saatiin valmiiksi, rakennusliike hakeutui konkurssiin töiden loppumisen vuoksi. (Moberg 2014.)

4.3 Willa Wegelius

Heikki Norri osti aikoinaan myös keltaisen puurakennuksen Willa Wegeliuksen. Hän kunnosti talon ja rakennutti viereen huoneiston johon piti tulla yökerhoa mutta se jäi

keskeen. Lopulta Heikki Norri myi Willa Wegeliuksen Kylpylälle. (Haavisto 2012, 274.) Talossa sijaitsivat monta vuotta Ikaalisten Kylpylän toimisto- sekä kokoustilat. Nykyisin siellä toimii Ti-Ti Nallen Elämystentalo, joka on lapsiperheiden suosiossa.

KUVA 19. Villa Wegelius (Kuva: Rantasipi 2014)

4.4 Lomarinne

Henkilökuntaa varten rakennettiin aravavuokratalo Kiinteistö Oy Hämylänmäki vuonna 1974. Toinen talo valmistui 1975 ja kolmas 1978, kaikki vierekkäin. Terveyskylpyläliitto ja Ikaalisten kunta perustivat Hämylän Päiväkotiyhdistyksen, joka aloitti lasten päiväkodin pitämisen avaratalo III:ssa 1978. (Haavisto 2012, 275.)

4.5 Ikaalinen alkaa kuntouttaa sotainvalideja

Ikaalisten Kylpylässä alettiin kuntouttaa sotainvalideja vuonna 1974. Veteraanihoidosta tuli Ikaalisten Kylpylälle tärkeä toimintamuoto 1980-luvulla. Silloin veteraani pääsi kylpyläkuntoutukseen lähes vuosittain, ja kylpylään saattoi kirjautua sisään jopa 30 veteraania päivässä. Kuntoutukseen pääsivät vain ne, jotka olivat haavoittuneet sodassa. Tänä päivänä veteraanien kuntouttaminen on melkein olematonta veteraanisukupolvien ikääntymisen vuoksi, mutta työkykyä ylläpitävä kuntoutus on lisääntynyt, koska työhön

liittyvät haasteet vaativat ihmisiltä entistä enemmän niin fyysistä kuin psyykkistäkin kuntoa. Sotaveteraanit majoittuivat Hotelli Termen huoneistoissa ja kävivät bussilla päärakennuksessa syömässä sekä hoidoissa. Nykyisin veteraanit majoittuvat vanhassa päärakennuksessa eli kuntoutuskeskuksessa. (Moberg 2014.)

KUVA 20. Hoitokuvia kylpylästä 70-luvulta (Kuva: Postikortti 1971)

4.6 Muutoksia hallinnossa

Terveyskylpyläliiton toiminnanjohtaja ja kylpylän johtaja Heikki Norri jäi eläkkeelle vuoden 1974 lopussa. Hänen seuraajakseen valittiin Meijeriväen silloinen toiminnanjohtaja Timo Heinola. (Ahlstrand 1995, 203.)

Terveyskylpyläliiton hallinnosta vastasivat vuoteen 1978 saakka Meijeriväen Liiton jäsenet. Meijerien johtohenkilöt erosivat liitosta perustaen oman yhdistyksen Meijerijohtajat ry:n. Suurimman jäsenryhmän, Meijeriväen Liiton, edustajat jäivät pieneksi vähemmistöksi johtokunnassa. (Ahlstrand 1995, 204.)

Terveyskylpyläliitto ry:n omistajaksi tulivat lisäksi Meijerijohtajat ry sekä Valio. (Rantasipi 2014). Yhdistyksen johtokunta laajeni vuonna 1980 siten, että aiemmin

johtokunnassa vaikuttaneen kuuden varsinaisen jäsenen tilalle valittiin 12 jäsentä, jotka edustivat Meijeriväen Liitto ry:tä, Meijerijohtajat ry:tä sekä Meijerien Keskusosuusliike Valiota. (Ahlstrand 1995, 204.)

Kylpyläkasinon Oy:n koko pääoma siirtyi Terveyskylpyläliiton omistukseen 10.4 1980. Silloin Meijeriväen Liiton hallinnossa otettiin ensimmäisen kerran puheeksi Ikaalisissa olevien kiinteistöjen ja toimintojen myyminen. Kauppoja ei kuitenkin vielä syntynyt. (Ahlstrand 1995, 204.)

Hotelli- ja ravintolatoiminta keskitettiin vuonna 1985 Kylpyläkasino Oy:lle, hoito- ja vapaa-ajantoiminnot jäivät Terveyskylpyläliitolle. Meijeriväen Liitto myi Kylpyläkasino Oy:lle siihen saakka omistamansa Tuomarlan, Haapamäen ja Venetsian tilat. Osana kauppahintaa liitto sai yhtiön K-sarjan osakkeita. Yhtiön hallituksen puheenjohtaja oli tuolloin Juhani Rinta, ja varapuheenjohtajana toiminnanjohtaja Heimo Breilin Meijeriväen Liiton edustajana, toimitusjohtaja Osmo Huuromen Meijerijohtajien edustajana ja toimitusjohtaja Erkki Luoma. (Ahlstrand 1995, 205.)

Uutta suurinvestointia alettiin jälleen suunnitella vuonna 1987. Uuden kylpyläkeskus Mainingin peruskivi muurattiin tammikuussa vuonna 1988. Vuonna 1989 tehtiin päätös uuden hotellirakennuksen Ikaalian rakentamisesta. (Ahlstrand 1995, 205.)

4.7 Kylpylä myydään

Vuonna 1990 Terveyskylpyläliiton hallitus päätti myydä omistamansa Ikaalisten Terveyskylpyläliiton toiminnan. Ikaalisten Kylpylästä tehtiin kaksi tarjousta. Toisen tekivät liiton silloinen toiminnanjohtaja Jouni Kaappa, kylpylän entinen ylilääkäri Eero Penttinen sekä paikallinen maanomistaja Lauri Norri. Lauri Norri on Heikki Norrin poika. Toisen tarjouksen tekivät veljekset Kari ja Jussi Uoti. (Helsingin Sanomat 29.12.1990.)

Vuonna 1991 tammikuun alussa Ikaalisten Kylpylä siirtyi kokonaisuudessaan Kylpyläkasino Oy:lle. Kylpylän perustanut Terveyskylpyläliitto myi loputkin toiminnoistaan yhtiölle, joka oli vuotta aiemmin ostanut liitolta viihdekylpylän hotelli- ja ravintolatoimeen. Kaupan hinta ei ole tiedossa, mutta sen oletettiin olevan 35 miljoonaa markkaa. Kaupassa Kylpyläkasinolle siirtyivät kuntoutus- ja hoitokylpylätoiminta sekä

siihen liittyvä kiinteä ja irtain omaisuus. Terveyskylpylän palveluksessa työskennelleet 120 työntekijää siirtyivät myös uuden omistajan palvelukseen. (Helsingin Sanomat 5.1.1991.)

Silloinen Kylpyläkasinon toimitusjohtaja Pekka Kivinen kertoi olevansa hyvin tyytyväinen tilanteeseen, jossa kylpylän kaikki toiminnot palavaat jälleen yksiin käsiin. Vuonna 1991 Ikaalisten Kylpylässä oli kuntoutus- ja viihdepuoli, noin 700 hotellivuodepaikkaa ja yli 1500 ravintolapaikkaa, ruunsaan tuhannen hengen kokoustilat sekä erilaisia liikunta- ja vapaa-ajan palveluja. Yhteensä laitoksessa oli yli 300 työntekijää, ja sen kokonaisliikevaihto oli 100 miljoona markkaa. (Helsingin Sanomat 5.1.1991.) Hotellihuoneiden käyttöprosentti oli vuonna 1991 noin 70 %, kun koko maan vastaava luku oli noin 43 %. Keskimääräinen majoittujamäärä oli 505 asukasta vuorokaudessa.

Vuonna 1992 helmikuun alussa Ikaalisten Kylpylän uudeksi toimitusjohtajaksi nimitettiin Marjatta Teliranta. Kylpyläkasinon edellinen toimitusjohtaja Pekka Kivinen siirtyi konsernin emoyhtiön Ikaalisten Kylpylä Oy toimitusjohtajaksi pääkonttoriin Helsinkiin. (Kauppalehti 7.1.1992.)

KUVA 21. Ikaalisten Kylpylän alue 80-luvulla (Kuva: Postikortti)

5 KYLPYLÄKESKUS MAININKI

5.1 Uusi päärakennus

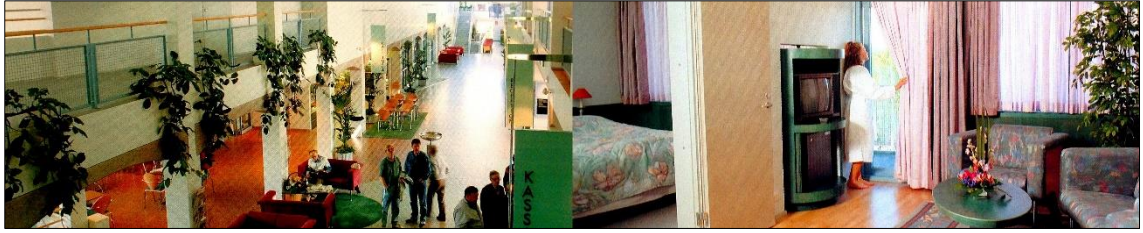
Nykyinen päärakennus – kylpyläkeskus Maininki avasi ovensa asiakkaille 1.3.1990. Mainingin kokonaishinnaksi muodostui 135 miljoona markkaa, ja se oli yhtiön historian suurin investointi. Rakennuksessa sijaitsevat kylpylän varsinaiset päätoiminnot: vastaanotto, ravintolat, kokoustilat, Vesitropiikki sekä hallintotilat (Toimintakertomus 1990.)

Kylpyläkeskus Mainingin käyttöönotto mahdollisti yhtiön tarjoamien palveluiden laajentamisen palvelemaan entistä laajempaa ja monipuolisempaa asiakaskuntaa. Mainingin viralliset vihkiäiset vietettiin 24.5.1990. (Toimintakertomus 1990.)

KUVA 22. Kylpyläkeskus Maininki vuonna 1990 (Kuva: Toimintakertomus 1990)

Mainingin käyttöönotto lisäsi hotelliosaston huonekapasiteettia 55 huoneella ja kolminkertaisti kokoustilat. Merkittäviä laitehankintoja olivat mm. uusi puhelinvaihte, jossa oli 1000 alanumeroa, ja kokonaan uusi kokousvälineistö. Koko ravintolatoiminta aloitettiin uusien liikeideoin ajanmukaisissa tiloissa. Ainoastaan hoito- ja kuntoutusasiakkaiden ruokailut jäivät vanhaan kylpyläravintolaan, jonka ruokatuotanto hoidettiin Mainingin keittiöstä. Ravintolatoiminnan liikevaihto oli vuonna 1990 yhteensä 35,6 miljoona markkaa. Ravintolaosastolla työskenteli keskimäärin 109 koko-aikaista työntekijää. (Toimintakertomus 1990.)

KUVA 23. Maininki (Kuva: Toimintakertomus 1990)

Kylpyläkeskus Mainingissa aloittivat toimintansa seuraavat ravintolat:

Tanssiravintola Violetta, noin 650 asiakaspaikkaa

Lobbybaari Rondo, noin 70 asiakaspaikkaa

Tropical Bar, noin 50 asiakaspaikkaa

Pizzeria, noin 30 asiakaspaikkaa

Lisäksi Maininkisalissa järjestettiin useita suuria yritystilaisuuksia.

KUVA 24. Kylpyläkatu (Kuva: Toimintakertomus 1991)

Kylpyläkeskus Mainingin myötä Ikaalisten Kylpylä siirtyi uuteen aikakauteen myös vapaa-ajan oheispalveluiden tuottamisessa. Kylpylän yhteyteen rakennettiin yli 3500 neliometriä erilaisia liikuntapaikkoja: palloilusali, kuntosali, 2 squash-kenttää sekä 4-ratainen keilahalli. Suosituin palvelukokonaisuus oli kuitenkin Vesitropiikki, jonka 30-asteissa poreissa, putouksissa ja liukumäessä vietti elämyksellisiä hetkiä ensimmäisen toimintakauden (10 kk) aikana 128 000 kävijää. (Toimintakertomus 1990.)

KUVA 25. Mainingin uusi allasosasto (Kuva: Kuumalähde 1990)

5.2 Presidenttipari kylpylässä

Uuden Kylpylän ensimmäiset päivällis- ja yövieraat olivat presidentti Mauno Koivisto ja rouva Tellervo Koivisto. Muistona tästä korkeasta vierailusta annettiin toiselle Mainingin sviiteistä nimen Presidentin sviitti. (Kuumalähde 1990.)

KUVA 26. Presidenttipari vierailulla Ikaalisten Kylpylässä (Kuva: Kuumalähde 1990)

Presidenttiparin tunnelmat vierailulla olivat erittäin myönteiset. Tasavallan presidentti kertoi Ikaalisten vierailun jättäneen hyvin positiivisen vaikutelman: ”Täällä on levollista luottamusta omiin voimiin”, presidentti kiitteli. Rouva Tellervo Koivistolle Ikaalinen oli entuudestaan tuttu paikka, samoin sen Kylpylän hyvä maine. Presidentti Mauno Koivisto kertoi heti vierailun alkajaksi muuttaneensa käsitystä Ikaalisista. „Ikaalista on sanottu Suomen pienimmäksi kauppalaksi, mutta tullessani totesin: onpa komea kaupunki!“ presidentti kehui. (Kuumalähde 1990.)

Presidenttiparin vierailun kunniaksi järjestettiin juhlapäivällinen vastavalmistuneen Mainingin ravintola Violetassa. Päivällisen menu oli arvokas, mutta silti kevyt:

Kylmä hummerikohokas

Riistaliemi, pasteija

Keitettyä vasikanfileettä, yrttikastiketta

Eksoottinen hedelmäsalaatti

Kahvi, pikkuleivoksia

Juhlapäivän juomina olivat 1985 Chateau Kirwan, Sain John ja Salignac Special/*Chartreuse*. Presidentti kiitteli lähtiessään uudisrakennus Maininkia. ”Mahtava Kylpylä“ hän sanoi. (Kuumalähde 1990.)

KUVA 27. Kylpyläkeskus Maininki (Kuva: Rantasipi 2014)

6 HOTELLI IKAALIA

Hotelli Ikaaliaa alettiin suunnitella vuonna 1989, ja se valmistui huhtikuussa 1991. Hotelli Ikaaliaan rakennettiin yhteensä 76 huonetta ja 190 vuodepaikkaa, lisäksi tehtiin aamiaishuone sekä autotalli. Uuden rakennuksen vihkiäisiä vietettiin 17.5.1991. (Toimintakertomus 1992.)

KUVA 28. Hotelli Ikaalia (Kuva: Kuumalähde 1990)

Hotelli Ikaalia oli erilainen lomaosakehotelli jo rakennusratkaisuna. Silloin kun monet muut hotellihankkeet satsasivat yleiseurooppalaisiin yökerhoihin ja eksoottisiin elämyksiin, Ikaaliassa panostettiin äänieristykseen ja ylellisen yksityisyyden luomiseen.

Ikaalisten Kylpylän asiakaslehden mainoksessa 1/1990 näin kuivallaan Ikaalia:

”Hotelli Ikaalia on erilainen jo rakennusratkaisuna. Sen kaareva muoto istuu kauniisti maisemaan, ja kokonaisuuden eriyttäminen viiteen osaan antaa osaltaan eloisuutta rakennuksen ulkonäköön. Eriyttäminen ehkäisee myös äänteen kulkeutumista runkorakenteesta toiseen. Äänieristykseen on kiinnitetty erityistä huomioita rakennuksen kaikissa suunnitteluvaiheissa, yhteisistä tiloista yksittäisiin huoneisiin. Edes käytävältä ei kantaudu melua, sillä huoneistoihin astutaan lähes suoraan pihalta. Hotellin torniosaan on keskitetty yhteiset oleskelutilat, joissa asiakkaat seurustelevat kodikkaasti virvokkeiden ja seurapeliin parissa. Yhteiset kodinhoito- ja harrastusvälinehuoneet ovat myös mitä parhaita paikkoja rupertella mukavia päivän askareiden parissa. Kun kotona ikään siellä voi pyykätä ja silittää tai voidella vaikkapa suksia. Kaikki välineet ja tarvikkeet löytyvät paikan päältä. Ikaalian huoneistot ovat ylellisen avaran oloisia, mutta

joka neliö on kuitenkin käytetty tarkasti hyväksi. Kaikissa huoneistossa on oleskelu- ja nukkumatilat, tehokas pienoiskeittiö, kylpyhuone sekä terassi tai parveke. Osaan huoneistoista kuuluu myös oma piha ja/tai kesäkatos ja/tai autotalli. Sisustuksessa on käytetty maanläheisiä värejä ja materiaaleja, ja kalusteet ovat hillityn aistikkaita - aina pikkupyökin kuivauskomeroa ja parveketuoleja myöten.”(Kuunalähde 1990.)

KUVA 29. Ikaalian vihkiäiset (Kuva: Toimintakertomus 1991)

7 KYLPYLÄKASINO OY:N KAUDET

7.1 Kylpylän värikkäät vaiheet

Kylpyläkasinon vaiheet olivat värikkäät ja kytkeytyivät Uotin veljesten seikkailuun yrity maailmassa. Loppuvuonna 1992 tehty tilintarkastus osoitti, että puolessa vuodessa yhtiö oli menettänyt kymmeniä miljoonia markkoja monimutkaisissa velkajärjestelyissä, joissa ei käytetty vakuuksia. (Kauppalehti 11.9.2006.)

Vuoden 1993 tammikuussa Kylpyläkasinon Oy asetettiin konkurssiin Ikaalisten kihlakunnanoikeudessa. Kylpyläkasinon oli silloin Ikaalisten Kylpylän kiinteistöyhtiö. Konkurssia haki Kansallis-Osake-Pankki. Yhtiö oli velkaa KOP:lle noin 70 miljoonaa markkaa. Konkursista huolimatta kylpylätoiminta Ikaalisissa jatkui Ikaalisten Kylpylä Oy:n pyörittämänä. (Helsingin Sanomat 30.1.1993.) Yhteensä Kylpyläkasinon Oy:llä oli velkoja noin 170 miljoonaa markkaa (Helsingin Sanomat 2.5.1994).

Kylpyläkasinon Oy:n hallitus ja osa velkojista jättivät 8.2.1993 Tampereen raastuvanoikeudelle hakemuksen velkasaneerausmenettelyyn, joka keskeytti konkurssiprosessin. Tampereen käräjäoikeus vahvisti Kylpyläkasinon Oy:n velkasaneerausohjelman vuonna 1994. (Helsingin Sanomat 9.2.1993.)

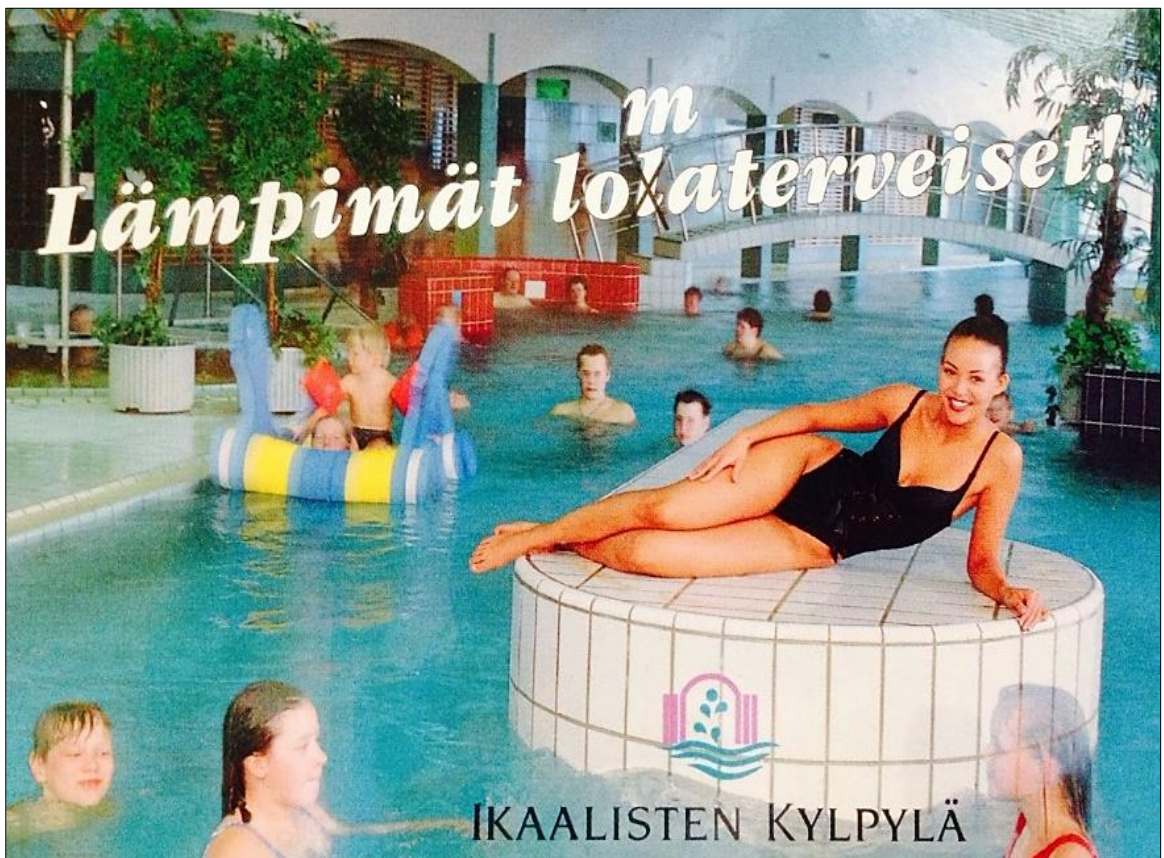
Ikaalisten Kylpylän maine tahrantui Kari ja Jussi Uotin tultua yhtiön omistajiksi. Uotit ovat tunnetuimpia 1980-luvun lopun kasinotalouden taloussotkuihin liittyneistä henkilöistä. Veljekset syrjäytettiin kylpylätoiminnasta lokakuussa 1994. Kylpylän toiminta ja kaikki omaisuus palautettiin Ikaalisten Kylpyläkasinon Oy:lle. Uudeksi kylpyläkonsernin pääomistajaksi tuli omaisuudentoimiyhtiö Arsenal. Päärahoittajana jatkoi Kansallis-Osake-Pankki. (Ilta-Sanomat 20.10.1994.)

7.2 Saneeraustyöt

Vuonna 1993 rakennettiin yhdystunneli vanhan päärakennuksen ja uuden Kylpyläkeskus Mainingin välille. Seuraavina vuosina 1994–1995 saneerattiin osa Kylpylä-Hotelli Oy:n ja Hotelli-Terme Oy:n huoneistoista sekä Kuntoutumiskeskuksessa sijaitseva hoito-osasto. (Rantasipi 2014.)

7.3 Missikisat kylpylässä

Ikaalisten Kylpylässä on vuosien varrella järjestetty erilaisia tapahtumia, joka ovat vetäneet paljon väkeä Ikaalisiin. Ikaalisten Kylpylä sai laajaa huomiota vuonna 1996, kun talossa järjestettiin missikisat. Ikaalisten Kylpylässä kruunattiin vuoden 1996 Miss Suomeksi turkulainen Lola Odusoga. (Helsingin Sanomat 18.2.1996.) Myös Miss Baltic Sea-kilpailu on järjestetty Ikaalisten Kylpylässä.

KUVA 30. Miss Suomi Lola Ikaalisten Kylpylässä 1996 (Kuva: Postikortti)

7.4 Ravintola Violetta laajennetaan

Hyvinvointi- ja terveystalveluiden kysyntä lisääntyi jatkuvasti 1990-luvun loppua kohti mentäessä. Ikaalisten Kylpylän suosio kasvoi koko ajan, ja käyttöaste nousi 71,3 prosenttiin ympäri vuoden. Yöpyjä oli yli 200 000. Isot tapahtumat, kuten FIN5-rastiviikko ja Sata-Häme Soi, toivat talon täyteen käyttäjiä. (Aamulehti 11.2.1999.)

Kylpylä investoi yhdeksän miljoonaa markkaa Mainingin pääravintolan laajentamiseen ja peruskorjaukseen. Ravintola Violetta oli suljettuna 6.4.–10.6. välisen ajan, jolloin kaikki ravintolatoiminnot hoidettiin Wanhassa Ravintolassa. Uudistettu pääravintola Violetta sekä sen yhteyteen rakennettu avokeittiöllä varustettu Grill Charmant, kaksi uutta baaria ja Leipomokabinetti avattiin 12.6.1999. Investoinnin myötä ravintolapaikkojen määrä kasvoi 200 asiakaspaikalla tuhanteen paikkaan ja uusi 130 m²:n tanssiparketti vahvisti entisestään Ikaalisten Kylpylän vetovoimaa tanssiravintolana. (Osavuosikatsaus 1999.)

Vuonna 1999 helmikuun alusta otettiin käyttöön myös uusi Kauneuskeskus Fiikus, jonka myötä kylpylässä tarjottiin entisistä enempään monipuolisimpia kauneuskeskuspalveluita. Myös Kansaneläkelaitoksen kautta kuntoutukseen saapuvien asiakkaiden määrä nousi 15 %. (Osavuosikatsaus 1999.)

Koko Ikaalisten kylpyläkonsernin liikevaihto hyppäsi 118,9 miljoonaan markkaan. Ikaalisten Kylpylä Oy teki voittoa 7,7 miljoonaa markkaa (Aamulehti 11.2.1999).

Lisäksi Ikaalisten Kylpylä Oy sai myytyä kaikki 27 kunnostamaansa lomaosaketta Asunto Oy Ikaalisten Lomarinteestä, entisestä henkilökunnan vuokratalosta (Aamulehti 11.2.1999). Lomaosakkeita omistavat nykyisin yksityiset, ja niitä on mahdollisuus vuokrata lomakäyttöön.

VALMISLOMAT

PERHELOMA

690,- /HUONE/VRK

Kylpylä-Hotelli ja Hotelli Terme

- 2 aikuista + 1-2 lasta (5-14 v.)
- majoitus (1 leveä lisävuode)
- Vesitropiikki ja saunat 2 krt/2 h/vrk
- aamiainen
- vapaa kuntosalin käyttö
- ohjelmamaksu tanssiravintolaan
- muille lapsille junnupatja 75,-/vrk
- pinnasänky 35,-

• LEIKKITÄTI
viikonloppuisin, juhlayöisin ja
koulujen loma-aikoina

• LAPSIPARKKI

Huoneissa minikeittiö

Kaikki elämän SUURET ja pienet nautinnot

• HUONEHINNAT
• LOMAPAKETIT
• HOIDOT
• HARRASTUKSET
• KOKOUS
• VIHDE
• HOTELLITIEDOT

IKAALISTEN KYLPYLÄ

MAHDOLLISUUKSIEN
KOKOUSHOTELLI

MAININGIN KYLPYLÄKATU

– koko perheen ostoskeidas –

CAFÉ TOSCA

- ♣ kahvileivät
- ♣ pikkusuolaiset
- ♣ jäätelöannokset
- ♣ kahvi, kaakao, cappuccino
- ♣ virvokkeet, oluet, drinkit

PIZZERIA RONDO

- ♣ pizzat
- ♣ hampurilaiset
- ♣ pihvit
- ♣ lasten annokset
- ♣ virvokkeet, oluet, drinkit

PUB ROMEO

- ♣ koti- ja ulkomaiset oluet, drinkit
- ♣ Toto-Line

MAININKI SHOP

- ♣ matkamuistot
- ♣ lelut
- ♣ postikortit
- ♣ tekstiilit
- ♣ kosmetiikka
- ♣ juomat
- ♣ makeiset
- ♣ lehdet
- ♣ Veikkauksen pelit

REIMA SHOP

- ♣ asusteet lapsille ja aikuisille

PARATIISILOMA 5 VRK (SU-PE)

Maininki	2.640,- (3340,-)
Muut hotellit	2.340,- (3040,-)

- majoitus
- puolihoitovuokailut
- Vesitropiikki ja saunat 2 h/vrk
- vapaa kuntosalin käyttö
- **ohjatut liikunnan- ja vapaa-ajan palvelut**
- tulo- ja lähtötilaisuus
- ohjelmamaksut tanssiravintolaan
- HOIDOT: • 1x hieronta (45 min.)
- jalkahoito TAI kasvojen virkistyskäsitely
- 1 x hieronta (25 min.) + kylpy
- 1 x luonnonsavikieleet + hieronta (25 min.)
- 1 x vesihieronta
- 1 x verenpaineen mittaus
- mahdollisuus myös toveripaikkaan

Hinta/hlö/2 hh (suluissa hinta yhden hengen huoneessa)

KUVA 31. Ikaalisten Kylpylän mainos (Kuva: Ikaalisten Kylpylä 1999)

7.5 Ti-Ti Nallen perhe muuttaa Ikaalisiin

Kylpylän alueella sijaitsevaa yli 100-vuotias Wegeliuksen talo muuttui lasten puuhakodiksi kun televisioista tuttu Ti-Ti Nalle -karhuperhe muutti asumaan taloon. Ti-Ti Nallen Elämysten talo avattiin yleisölle 16. kesäkuuta vuonna 2001. (Helsingin Sanomat 30.5.2001.)

Riita Korpela, joka on Ti-Ti Nallen hahmon luoja, on viihdyttänyt leikki-ikäisiä yli 25 vuoden ajan esiintymällä Ti-Ti Nallen kanssa televisiossa ja lastentapahtumissa. Korpela on itse suunnitellut Villa Wegeliuksen puutaloon sijoittuvat toiminnot. Korpelan keksimä Ti-Ti Nalle oli osa Pikku Kakkosta vuodesta 1989, ja myöhemmin se on esiintynyt VHS-videoilla sekä DVD-levyillä, MTV3:lla ja Sub Juniorilla. (Helsingin Sanomat 7.10.2001.)

KUVA 32. Riitta ja Ti-Ti Nalle-perhe (Kuva: Rantasipi 2014).

”Talossa on parikymmentä huonetta kaikille perheen touhuille sekä tietenkin vieraille. Talo on rakennettu siten, että myös liikuntarajoitteiset pystyvät vierailemaan huoneissa esim. pyörätuolin kanssa. Talossa on invahissi, jolla myös lastenvaunujen kanssa liikkuvat pääsevät vaivatta Talon yläkertaan. Kesäisin Talon alakerrassa on avoinna noin 60 vieraan Ti-Ti Nallen Kaffila. Kaffilan yhteydessä on myös Seikkailurata. Kahviosta saa kahvin, teen, juomien sekä leivonnaisten ja sämpylöiden lisäksi myös suosittua Äitinallen nakkisoppaa.” (Ti-Ti Nalle 2014.)

HINNASTO

Voimassa 1.9. – 31.12.2002

Meillä tehdään
IKKAALISTEN KYLPYLÄ
kusi...isiä

HINNAT / henkilö / vrk	Kylpyläkeskus MAININKI	MUUT HOTELLIT
2 hengen huoneessa	74 €	61 €
1 hengen huoneessa	102 €	89 €
KANTA-ASIAKKAAT		
2 hengen huoneessa	69 €	54 €
1 hengen huoneessa	97 €	82 €

Lisävuode kahden hengen huoneeseen 28 €/vrk (aikuisen).

Huonehintaan sisältyy: majoitus, aamun Vesitroippiikki ja saunat (2 h), aamiainen, ohjatut liikunnan ja vapaa-ajan palvelut, kuntosalin vapaa käyttö ja ohjelmamaksu tanssiravintolaan.

Erikoisetu hotelliasukkaalle: seuraava Vesitroippiikkikäynti (2 h) 2 € /aik., 1 € /lapsi

Puolihoitolisä 16 €/vrk. (Katso kattausajat s. 22)

LAPSET 14 €/hlö/vrk (5 - 14 v.) vanhempien kanssa samassa huoneessa.
- puolihoitolisä 6,5 €

Huone- ja lomapakettien hinnat voimassa 31.12.2002 saakka, paitsi juhlapyhisin.
Hotellihuoneen saatte käyttöönne tulopäivänä klo 14.00.
Huoneen luovutus lähtöpäivänä klo 12.00 mennessä.
Hotelliesittely sivuilla 30–31.

RYHMILLE (yli 10 hlöä) EDULLISET ERIKOISHINNAT! SOITA JA VARAA! PUH. (03) 451 2400

Lomavaraukset	(03) 451 2100	Kokous- ja yritysvaraukset	(03) 451 2300
Kanta-asiakasvaraukset	(03) 451 2200	Ryhmävaraukset	(03) 451 2400

Lahjakorttitilaukset (03) 451 2500 tai netistä www.ikaalinenpa.com

KOKO PERHEEN LASTENMAAILMA

LEIKKIHUONE MAININGISSA

- PlayStation -pelejä
- Runsaasti pelejä ja leluja
- Leikkitäti viikonloppuisin ja juhlapyhisin
- Lapsiparkki
- Lastenhoitopalvelu (erillisveloitus)

VIKONLOPPUISIN, JUHLAPYHISIN JA KOULUJEN LOMA-AIKOINA OHJATTUJA TOIMINTAA PÄIVITTÄIN!

NETTI@BAARI

LAPSIPARKKI (maksuton)

- Voit jättää lapsen turvallisesti leikitädin hoiviin vaikka vanhempien hoitojen ajaksi.

LASTENHOITOPALVELU (erillisveloitus)

- Lisätiedustelut Ikaalisten Kylpylän puh.vaihte (03) 4511.

LIIKUNNAN ILOA 12.–27.10.2002

mm. sählyä • keilausta • sauvakävelyä • jousiammuntaa • vesijumppaa • sulkapalloilua
Sisältyy huoneen hintaan.

UUTUUS! VESIDISCO TI - TO klo 21–24

MAININGIN LIIKUNTATILAT

- 1 squash kenttä
- 4 keilarataa - myös hohtokeilaus
- sulkapallo-/lentopallokentät
- kuntosali

PELIVUOROHINNASTO

Tennis (ulkokentät)	10 € /tunti
Sulkapallo	9 € /tunti
Squash	9 € /tunti
Keilarata	10 € /tunti
Kuntosali	5 € /tunti

Varaukset Liikuntakeskuksesta.

Alennukset pelivuoroista:

Hotelliasukkaat

- normaali välinevuokra
- -50% pelikenttämaksuista

Kanta-asiukkaat

- 20% välinevuokrahinnoista
- saman päivän vapaana olevat pelivuorot maksutta
- edut saat esittämällä niihin oikeuttavan kortin Liikuntakeskuksessa tai Välinevuokraamossa

VÄLINEVUOKRAAMO

• Lisäksi Välinevuokraamosta vuodenaikoihin soveltuvat ulkoliikuntavälineet.

TI-TI NALLEN KONSERTTI

"Ti-Ti Nalle ja Salaisuuksien ovet"
LA 26.10. klo 17.00 MAININKISALISSA

Liput: 3€/hotellivieraat • 7€/päiväkävijät

Hinnat/henkilö, alle 2 v. veloituksetta aikuisen seurassa. Ryhmille (yli 10 hloä) edulliset erikoishinnat.

KUVA 33. Ikaalisten Kylpylän hinnasto 2002 (Kuva: Ikaalisten Kylpylä 2002)

7.6 IskelmäParatiisi-festivaalit Ikaalisiin

Ikaalisten Kylpylässä on vuodesta 2003 lähtien vuosittain kesäkuussa järjestetty kolmipäiväiset IskelmäParatiisi-festivaalit, jotka ovat suomalainen kevyen musiikin suur tapahtuma, jossa esiintyy suomalaisia huippuartistteja.

Ensimmäiset festivaalit järjestettiin 12. kesäkuuta 2003, ja silloin oli mukana esiintymässä muun muassa Taikakuu, Tanssiorkesteri Syke, NeljänSuora, Taivalkunta Beat ja Solistiyhtye Suomi. Järjestäjien mukaan festivaalien tarkoitus on olla tukemassa ja rakentamassa iskelmäkulttuurin nousua. (Helsingin Sanomat 2.6.2003.)

Tapahtuman suosio on kasvanut vuosi vuodelta, ja se vetää paljon väkeä Ikaalisiin. Ikaalisten Kylpylän majoituskapasitetetti myydään tapahtuman ajaksi loppuun jo keväällä.

KUVA 34. IskelmäParatiisi 2005 mainoskuva (Kuva: Ikaalisten Kylpylä 2005)

7.7 Viihdekeskus Mainingin laajennus

Ikaalisten Kylpylän viihdekeskus Maininkia laajennettiin, ja se kunnostettiin kokonaan vuonna 2004. Mainingin hotellihuoneita sekä pesu- ja pukuhuoneita kunnostettiin yli kahdella miljoonalla eurolla. Vuonna 1990 avattu Maininki on tähän mennessä muuttunut merkittävästi. (Aamulehti 12.10.2004.)

Kylpylä otti käyttöön ensimmäisenä Suomessa sähköisen rannekkeen. Kellon näköinen muovirakenne mikrosiruineen on samalla pukukaapin avain ja pääsylippu Tropiikin altaille. Squash- kopit muutettiin ryhmäkuntoilutilaksi jumppaajille, sekä entisistä tilaussaunoista ja pukuhuoneista syntyi kaksi tilavaa pukeutumisosastoa, jotka kaksinkertaisivat pukukoppien määrän noin 400:aan. Suihkuja lisätiin 43:een, mikä oli moninkertainen määrä aikaisempaan nähden. Vessojen määrä nousi 16:een. Kylpylä kunnosti myös laskettelurinteeseen, johon sijoitettiin 100 000 euroa. (Aamulehti 12.10.2004.)

Kylpylän toimintatapaan tuli iso muutos vuonna 2004, kun kylpylä ulkoisti kosmetologi- ja hierontapalveluja. Kylpylän irtisanomista kuudesta kosmetologista viisi ryhtyi tarjoamaan palvelujaan yrittäjinä. Niin ikään hierojat jatkoivat toimintaansa perustamassaan SpaRing-yhtiössään. Silloisia hyvinvointipalveluja johtanut Martti Heinisuo totesi, että toimintojen ulkoistaminen tuli joustavuuden ja tarjonnan takia välttämättömäksi: veteraaniasiakkaiden vähentyessä hoitojen tarvisijat olivat yhä enemmän lomalaisia. (Aamulehti 12.10.2004.)

KUVA 35: Ikaalisten Kylpylän entinen logo (Kuva: Rantasipi 2014)

7.8 Ikaalisten Kylpylän lomakylä

Vuonna 2004 kylpylän länsipuolelle valmistui mökkikylä, jossa oli loma-asuntoja vuokratavissa. Lomakylä sijaitsee noin 1 km Ikaalisten Kylpylän päärakennuksesta. Lomakylän pihapiiristä pääsee suoraan hoidetuille ja valaistuille pururadoille ja laduille.

Ikaalisten Kylpylän mainosessiteessä vuodelta 2004 kuvaillaan mökkikylä näin:

”Uudenveroset mökit ovat hyvin varusteltuja ja tasokkaita. Kylässä on 21 neljän hengen mökkiä. Kaikissa mökeissä on oma sauna, hyvin varustettu pienoiskeittiö, pyykinpesukone ja kuivauskaappi sekä TV. Mökit sijaitsevat sopivasti erillään kauniissa metsäympäristössä. Matkaa Kylpyläkeskus Maininkiin on n. 1km ja rannalla on tarjolla kaikki Rivera Beachin elämykset.”

Lomakylä

UUTTA!
Nauti parhaasta kesästä omalla kesämökillä!

VIETÄ IKIMUISTOINEN KESÄ OMAN LOMA-ASUNNON RAGHASSA. NAGTI SUOMALAIHANGIDESTA. RENTOIDDU MÖKKISAUNAN LÖYLYISSÄ. RIVERA BEACHIN PUH KESÄTERASSEINEEN ON OIKEA LOMAKEIDAS! MONIPIIJOISET LIIKUNTAPALVE HYÖDYNTÄÄ HANKIMALLA EDULLINEN VÄLINEPASSI. HUIPPUKESÄÄN KÜGL KYLPLYLÄN TARJOAMAT ELÄMÄN KEVENVYKSET.

Uudenveroiset lomamökit ovat hyvin varusteltuja ja tasokkaita. Kylässä on 21 neljän hengen mökkiä. Kaikissa mökeissä on sauna, hyvin varustettu pienoiskeittiö, pyykinpesukone ja kuivauskaappi sekä TV. Mökit sijaitsevat sopivasti erillään kauniissa metsäympäristössä. Matka Kylpyläkeskus Maininkiin on n. 1 km ja rannalla on tarjolla kaikki Rivera Beachin elämykset.

Varaa ajoissa oma mökkisi!

Oleskelaika	Hinta
3 vik	327 €
7 vik	700 €
14 vik	1200 €

* Hinnat sisältävät aamun Vestropin ja saunan (2 tuntia) Kylpyläkeskus Mainingissa

Lomavaraukset puh. (03) 451 2100
myynti@ikaalistenkylpyla.fi • lisätiedot www.ikaalistenkylpyla.fi

KUVA 36. Lomakylän mainos vuodelta 2004 (Kuva: Ikaalisten Kylpylä 2004)

Alun perin lomakylän markkinointi tapahtui Ikaalisten Kylpylän toimistolta, mutta nykyisin sitä hoitaa matkailutoimisto Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy. Lomakylän asiakkaat käyttävät kuitenkin varsin paljon Ikaalisten Kylpylän palveluita.

7.9 Rivera Beach ja Aqua Park

Ikaalisten Kylpylässä avattiin vuonna 2004 Suomen ensimmäinen vesipuisto Aqua Park. Kylpylän hiekkarannalle annettiin nimeksi eurooppalaisittain Rivera Beach.

Rannalla voi pelata, puuhata ja touhuta, tekemistä ja aktiviteetteja löytyy kaiken ikäisille. On katukorista, beach volleyta, frisbeegolfia, mölkkyä, petanqueta, tennistä, jalkapallokenttä, volttikone ja köysirata. Kylpylän rannassa on myös Suomen ensimmäinen Sona-pelijärjestelmä, jossa käytetään liikettä ja ääntä. Eri pelejä voi pelata liikkumalla. Sonassa yhdistyvät tietokonepelien mahdollisuudet hauskaan ja fyysiseen ulkoleikkiin. Rannalta löytyy myös suosittuja Air Pad -pomppumattoja. (Rantasipi 2014.)

KUVA 37. Rivera Beach (Kuva: Rantasipi 2014)

Rentoudu ja virkisty -
viihdy pidempäänkin!

Aiheuttaa
NAUTINTOA

Hyviä ostoksia itsellesi tai tuliaisiksi

KYLPLYLÄN PIKKUMYYMÄLÖISTÄ LÖYDÄT LAADUKKAITA TUOTTEITA SOPIVAAN HINTAAN. TEE HYVIÄ HANKINTOJA ITSELLESI TAI ILAHDUTA YSTÄVIÄSI JA LÄHEISIÄSI HIENOILLA TULIAISILLA.

Rannalla
aamusta iltaan!

KYLPLYLÄSSÄ PÄÄSET MUKAAN ILOISEEN RANTA-ELÄMÄÄN. RIVIERA BEACHIN OIUTUKSIA OVAT LÄMMITTELYSAUNA OIMAREILLE JA VESITRAMPOLIINI KAIKILLE RIEMUKKAISTA VESILEIKEISTÄ PITÄVILLE. JA JOS SÄÄ EI SUOSI, VOIT AINA SIIRTÄÄ LÄMMITETYN SISÄALTAAN ÄÄREEN!

Riemuja jokaiselle!
PERHELOMA
130€

Pivistystä syksyyn!
65€

1 vrk/hlö 2h

* sisältää Lämpösaunan ja lämmittelysaunan
* sisältää 2 tuntia vesitampoliinia ja lämmittelysaunan
* sisältää 2 tuntia vesileikkeitä ja lämmittelysaunan
* sisältää 2 tuntia vesileikkeitä ja lämmittelysaunan

TROPICAL BAR

Vesitropiikin yhteydessä toimiva Tropical Bar on täysin oikeuksin varustettu juomien ja pikkupurtavan keidas.

KUVA 38. Mainos vuodelta 2004 (Kuva: Ikaalisten Kylpylä 2004)

8 RESTEL-YHTIÖ KYLPYLÄN OMISTAJAKSI

Restel-yhtiö osti syyskuussa 2006 Ikaalisten Kylpylän eli Kylpyläkasino-yhtiön osakkeet Arsenalilta, Uhvenalta ja Apteekkarien osuuskunnalta. Kaupan jälkeen Restelillä on 93 % kylpylän osakkeista ja 99 % äänivallasta. Ikaalisten Kylpylä oli tuhonaikaan Restelin neljäs kylpylähotelli. Kylpylän 150-henkinen henkilöstö jatkoi entisin ehdoin. (Helsingin Sanomat 20.9.2006.)

Restelin silloisen toimitusjohtajan Ralf Sandströmin mukaan Ikaalisten Kylpylä sopii Rantasipi-ketjun kylpylöihin erinomaisesti. Hänen mukaansa Ikaalisilla on vahvaa osaamista työkykyä ylläpitävästä kuntoutuksesta ja Restel haluaa vahvistaa tätä hoitoaluetta kylpyläketjussaan. (Aamulehti 20.9.2006.)

Kylpylä siirtyi Rantasipi-ketjun lipun alle huhtikuussa 2012. Siirtymä vahvisti Rantasipi-ketjun asemaa Suomen johtavana kokoushotelliketjun, ja se laajensi Rantasipin tarjontaa myös vapaa-ajan hyvinvointipalveluissa. Pitkät kylpyläperinteet omaava Ikaalisten Kylpylä tunnetaan nykyisin nimellä Rantasipi Ikaalisten Kylpylä. (Restel 2011.)

KUVA 39. Rantasipi-logo (Kuva: Rantasipi 2014)

8.1 Helppo liikkua -tunnus Ikaalisiin

Rantasipi Ikaalisten Kylpylä sai ensimmäisenä hotellina Invalidiliiton myöntämän Helppo liikkua-tunnuksen kesällä vuonna 2013. Esteetön liikkuminen on Rantasipi Ikaalisten Kylpylän asiakkaille tärkeää, sillä kylpylä on etenkin kuntoutus- ja lapsiperheasiakkaitten suosiossa. (Invalidiliitto 2013)

Invalidiliiton mukaan tunnuksen saaminen vaatii hotellilta vähintään neljä Helppo liikkua -majoitushuonetta, selkeät opasteet sekä yleisten tilojen sopivuuden seisten tai istuen asioiville henkilöille. Kulkuväylien esteettömyys on otettava huomioon pelastussuunnitelmassa, ja ulkotiloissa pitäisi olla esteettömiä autopaikkoja ja saattoliikenteen parkkipaikka. (Invalidiliitto 2013.)

Helppo liikkua -tunnuksen saaneita hotellihuoneita Ikaalisissa on yhteensä 10. Helppo liikkua -huoneet on suunniteltu yhteistyössä Invalidiliiton Esteettömyyskeskuksen kanssa. Huoneet sijaitsevat hotellin ensimmäisessä kerroksessa. Ikaalisten Kylpylän pääsisäänkäynnin edessä on tilaa saattoliikenteelle sekä kaksi esteetöntä autopaikkaa. Pääsisäänkäynnit on katettu, ovet avautuvat automaattisesti ja oviaukko on riittävän leveä pyörätuoleille. Hotellin aulassa on erillinen pöytä pyörätuolilla asioiville asiakkaille. (Invalidiliitto 2013.)

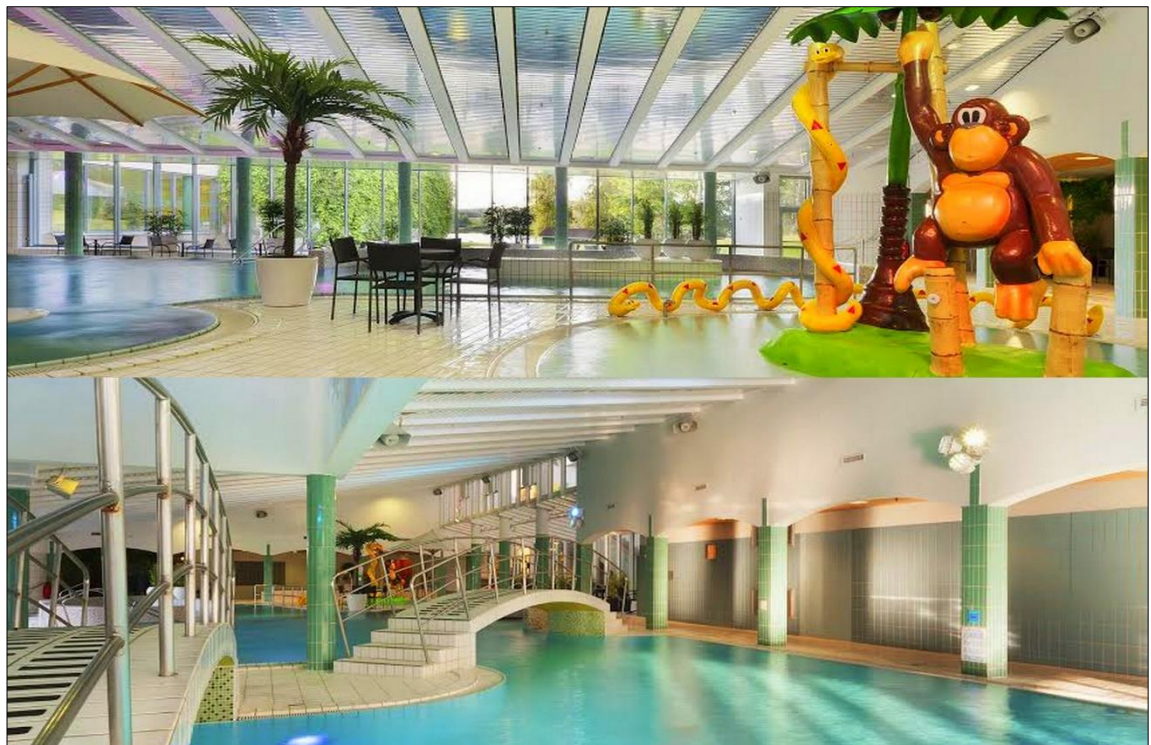
KUVA 40. Helppo liikkua-tunnus (Kuva: Invalidiliitto 2014)

8.2 Kylpylän toimitusjohtaja vaihtuu

Kylpylän pitkäaikainen toimitusjohtaja Marjatta Teliranta jäi eläkkeelle syyskuussa vuonna 2013. Teliranta oli Ikaalisten Kylpylän toimitusjohtaja vuodesta 1992 lähtien. Rantasipi Ikaalisten Kylpylän uudeksi aluejohtajaksi valittiin Titta-Liina Gustafsson. Hän on ollut Restelin palveluksessa jo lähes 20 vuotta.

8.3 Kylpylän allasosasto uudistuu

Yli 25 vuotta lähes samana pysynyt Ikaalisten Kylpylän allasosasto uudistettiin vuonna 2014 liki 300 000 eurolla. Lasten allasosasto ja vastaanottotilat saivat uuden ilmeen. Pienille lapsille avattiin oma apinasaari suihkuineen ja palmuineen. Vesitropiikin entinen tilaussauna muuttui Ti- Ti Nallen perhesaunaksi äänineen ja kuvineen. Miesten saunasta tuli tervainen korpisauna ja naisten vastaavasta hemmottelusauna. (Aamulehti 20.12.2014.)

KUVA 41. Rantasipi Ikaalisten Kylpylä nykyisin (Kuva: Rantasipi 2014)

8.4 Rantasipi Ikaalisten Kylpylä tänään

Alun perin pienestä ”Eräsen saunasta” liikkeelle lähteneestä yritystoiminnasta on vuosien varrella kasvanut huvipuiston ja hotellien muodostama elämyskeskus. Tänä päivänä Rantasipi-ketjuun kuuluva Ikaalisten Kylpylä on kokonaisvaltaisen wellness-ajattelun keskus, jonka monipuolisesta tarjonnasta asiakkaat voivat ammentaa juuri heille parhaiten sopivat hyvän olon paketit, hoidot ja aktiviteetit. Kuntoutumiskeskus tarjoaa monipuolisia kuntoutuspalveluja niin työssä käyville kuin työelämästä jo pois jääneillekin. (Rantasipi 2014.)

Tarjonta kylpylässä on omaa luokkaansa: tanssia, teatteria, näyttelyitä, festivaaleja ja kursseja on mitä erilaisimpia eri vuodenaikojen mukaan. Kylpylä on myös Suomen suosituimpia tanssipaikkoja. Naistentanssit ovat maankuulut. Lapsille Ikaalisten Kylpylä tarjoaa iloa aamusta iltaan vesileikkien parissa, luonnon keskellä ja leikkihuoneessa puuhastellen. Ikaalisten Kylpylän yhteydessä, omassa Elämystentalossaan, asustaa myös Ti-Ti Nalle perheineen. Ikaalisten Kylpylä on todellinen viihde- ja virkistyskeskus ympäri vuoden. (Rantasipi 2014.)

IKKAALISTEN KYLPYLÄN ALUEKARTTA

KUVA 42. Rantasipi Ikaalisten Kylpylän alue (Kuva: Rantasipi 2014)

1. Päärakennus Maininki	8. Klubisauna
2. Kuntoutumiskeskus	9. Rivéra Beach
3. Kylpylä-Hotelli	10. Tenniskentät
4. Hotelli Terme	11. Golf-harjoituskenttä
5. Hotelli Ikaalia	12. Kartanorakennus
6. Ti-Ti Nalle -perheen elämysten talo	13. As. Oy Lomarinne
7. Savusauna	

LÄHTEET

- Aamulehti, 11.2.1999, Talous, sivu 14. Kylpylä nousee hyvin Ikaalisissa. Luettu 7.10.2014. <http://www.media-arkisto.com.elib.tamk.fi/ma/Dat.php?db=KAL9899T&rid=64213&ris=1&qid=0&trsid=0>
- Aamulehti, 12.10.2004. Ikaalisten Kylpylän remontti valmistuu. Aamulehti. Luettu 7.10. 2014. <http://www.media-arkisto.com.elib.tamk.fi/ma/Dat.php?db=KAL0405T&rid=48603&ris=47&qid=7&trsid=0>
- Aamulehti, 20.2.2014. Ikaalisten Kylpylä uusii saunat ja allasosastoa. Aamulehti. Luettu 7.10.2014. <http://www.media-arkisto.com.elib.tamk.fi/ma/Dat.php?db=KAL1213T&rid=85756&ris=7&qid=8&trsid=0>.
- Ahlstrand, T.1995. Maidon jalostajat. Mejeriväen Liito 1945-1955. Lahtiprint.
- Haavisto, M.2012. Nyykoolista Töllinpään- Kilvakkalan, Sammin, Viljalan ja Niemen kylien kyläkirja. Vammalan Kirjapaino Oy.
- Helsingin Sanomat, 29.12.1990. Ikaalisten Kylpylän myyntiin valtuudet Ostotarjoukset 30- 35 miljoonaa markkaa. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=901229065&hakusanat=ikaalisten+kylpyl%C3%A4n+myyntiin&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=kaikki&sivu=1&tulokset=1&lyhenne=HS&artikkeli=1&haku=HITE>
- Helsingin Sanomat, 5.1.1991. Kylpyläkasino osti Ikaalisten Kylpylän. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=910105125&hakusanat=kylpyl%C3%A4kasino+osti&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=HS&sivu=1&tulokset=9&lyhenne=HS&artikkeli=8&haku=HESA>
- Helsingin Sanomat, 9.2.1993. Kylpyläkasino hakee velkasaneerausta. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=930209106&hakusanat=kylpyl%C3%A4kasino+hakee&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=HS&sivu=1&tulokset=5&lyhenne=HS&artikkeli=4&haku=HESA>
- Helsingin Sanomat, 2.5.1994. Kylpyläkasinon kiistanalainen saneeraus- ohjelma vahvistettiin. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=940502130&hakusanat=kylpyl%C3%A4kasinon+kiistanalainen&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=HS&sivu=1&tulokset=2&lyhenne=HS&artikkeli=2&haku=HESA>

Helsingin Sanomat, 18.2.1996. Turkulainen Lola. Helsingin Sanomat. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=960218174&hakusanat=Turkulainen+Lola&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=HS&sivu=1&tulokset=10&lyhenne=HS&artikkeli=10&haku=HESA>

Helsingin Sanomat, 30.5.2001. Ti-Ti Nallelle Elämystentalo Ikaalisiin. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=HS20010530SI1ME02em4&hakusanat=Ikaalisten+kylpyl%C3%A4&pvm=vuosi2001&alkaen=&loppuen=&lehti=HS&sivu=1&tulokset=6&lyhenne=HS&artikkeli=5&haku=HESA>

Helsingin Sanomat, 2.6.2003. IskelmäParaati on uusi tapahtuma tanssiorkestereille. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=HS20030602SI1KU03jsz&hakusanat=Ikaalisten+kylpyl%C3%A4&pvm=vuosi2003&alkaen=&loppuen=&lehti=HS&sivu=1&tulokset=8&lyhenne=HS&artikkeli=4&haku=HESA>

Helsingin Sanomat, 20.9.2006. Restel osti Ikaalisten Kylpylän. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=HS20060920SI2TA018st&hakusanat=Ikaalisten+kylpyl%C3%A4&pvm=vuosi2006&alkaen=&loppuen=&lehti=HS&sivu=1&tulokset=6&lyhenne=HS&artikkeli=1&haku=HESA>

Ikaalisten Kylpylä Oy 1999. Hinnasto 1.1–30.4.1999 – mainosseite.

Ikaalisten Kylpylä Oy 2002. Hinnasto 1.9–31.12.2002 – mainosseite.

Ikaalisten Kylpylä Oy 2004. Kylpylän kesä 1.5.–31.8.2004 – mainosseite.

Ikaalisten Kylpylä Oy 2004. Kylpylän syksy 1.9.2004–31.1.2005 – mainosseite.

Ilta-Sanomat, 20.10.1994 Uotit syrjään Ikaalisten Kylpylästä. Luettu 7.10.2014. <https://www.hs.fi.elib.tamk.fi/yritykset/sanoma-arkisto/artikkeli.do?id=is941020005&hakusanat=uotit+syrj%C3%A4&pvm=&alkaen=&loppuen=&lehti=IS&sivu=1&tulokset=1&lyhenne=IS&artikkeli=1&haku=ILSA>

Invalidiliitto, 2013. Rantasipi Ikaalisten Kylpylälle ensimmäisenä hotellina Invalidiliiton myöntämä Helppo liikkua –tunnus. Luettu 7.10.2014. <http://www.invalidiliitto.fi/portal/fi/invalidiliitto/tiedotteet?bid=891>

Karhunen, M. 2009. Kaunis on Kauppala. Kehittämissyhtiö Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy.

Kauppalehti, 7.1.1992. Marjatta Teliranta Kylpyläkasinon toimitusjohtajaksi. Luettu 7.10.2014. <http://www.media-arkisto.com.elib.tamk.fi/ma/Dat.php?db=KKL9293T&rid=98&ris=2&qid=2&trsid=2>

Kauppalehti, 23.3.1999. Ikaalisten Kylpylä investoi yhdeksän miljoonaa markkaa. Luettu 7.10.2014. <http://www.media-arkisto.com.elib.tamk.fi/ma/Dat.php?db=KKL9899T&rid=26629&ris=1&qid=1&trsid=0>

Kauppalehti, 23.3.1999. Ikaalisten Kylpylä investoi yhdeksän miljoonaa markkaa. Luettu 7.10.2014. <http://www.media-arkisto.com.elib.tamk.fi/ma/Dat.php?db=KKL9899T&rid=26629&ris=1&qid=5&trsid=0>

Kauppalehti, 11.9.2006. Kylpyläkasinon jättikauppa loukkaa enemmistöosakkaita. Luettu. 7.10.2014. <http://www.media-arkisto.com.elib.tamk.fi/ma/Dat.php?db=KKL0607X&rid=24659&ris=3&qid=6&trsid=0>

Koskelo, J. 1985. Ikaalisten Kauppala vuosisatamme alussa. Ikaalisten Kirjapaino.

Koskelo, J., Harri, A-M., Lammi, L & Rantapuu H. 1979. Ikaalisten joulu, Ikaalinen: Ikaalisten Kirjapaino.

Koskelo, J., Harri, A-M., Lammi, L., Perasto, S. & Änkö, T. 1976. Ikaalisten joulu, Ikaalinen: Ikaalisten Kirjapaino.

Koskelo, J., Harri, A-M., Lammi, L & Änkö, T. 1972. Ikaalisten joulu, Ikaalinen: Ikaalisten Kirjapaino.

Koskelo, J., Koskelo, S & Raes, M. 1984. Ikaalisten joulu. Ikaalisten Kirjapaino.

Koskelo, J & Tammi, L.1991. Kyliltä kerrottua, Ikaalisten kyläkirja. Ikaalisten Kirjapaino Oy.

Kuumalähde. 1990. Ikaalisten Kylpylän asiakaslehti n:o 1/90. Tamprint.

Maakuntain Kirja.1937. Matkailureitille Tampere-Vaasa. Ikaalinen. Pohjois-Satakunnan matkailuseura ry. Vaasan Kirjapaino. <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/80831/fd2011-pp00000655-pdf001.pdf?sequence=1>

Moberg, H. Rantasipi Ikaalisten Kylpylän työntekijä. 2014. Haastattelu 15.9.2014. Ikaalinen. Haastattelija Merle Uljas.

Nallimaa-Luoto, T. 2007. Ikaalisten entisen emäpitäjän historia IV, Ikaalinen 1850–2000 nälkämaasta kylpyläkaupungiksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Osavuosikatsaus 1998. Kylpyläkasino Oyj, Ikaalisten Kylpylä Oy.

Osavuosikatsaus 1999. Kylpyläkasino Oyj, Ikaalisten Kylpylä Oy.

Polvi, R. 2002. Vetovoimaisuuden parantaminen historian kokoamisen ja entisöimishankkeiden avulla Ikaalisten Kylpylässä. Kankaanpään Opisto. Opinnäytetyö.

Raipala, L.2013. Uutisia Ikaalisista ja Jämijärveltä. Pohjois-Satakunnan-lehden vuosisata 1913-2013. Ikaalinen Oy. Panotalo Eloranta Oy.

Rantasipi Ikaalisten Kylpylä, 2014. Luettu 7.10.2014.
http://www.rantasipi.fi/hotellit/ikaalinen/fi_FI/etusivu/

Restel Oy, 2011 Ikaalisten Kylpylä siirtyy Rantasipi-kylpylähotelliketjun lipun alle. Luettu 7.10.2014.
http://www.restel.fi/ajankohtaista/fi_FI/ikaalisten_kylpyla_rantasipi_ketjuun/

Seppälä, P. 2008. Ikaalisten Wanha Kauppala, pienin – kaunein – rakkain. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy

Suomen Saunaseura ry 2015. Saunojen seitsemän sukupolvea.
<http://www.sauna.fi/saunatieto/saunan-rakentaminen-ja-kaytto/saunojen-seitsemaen-sukupolvea/>. Luettu 13.1.2015

Sälli, L., Haavisto, M., Heikkilä, M., Järvinen, E., Käkälä, M., Seppälä, P., Vähätalo, J & Wiljakka, J. 2008. Ikaalisten joulu. Kirjapaino Painomuisti.

Ti-Ti Nallen Talo, 2014. Luettu 7.10.2014.
<http://titinalle.fi/ti-ti-nallen-talo/>

Toimintakertomus 1990. Kylpyläkasino Oy.

Toimintakertomus 1991. Kylpyläkasino Oy.

Toimintakertomus 1997. Kylpyläkasino Oy.

Toimintakertomus 1998. Kylpyläkasino Oy.